

Prof. univ. emerit dr. ION DELEANU

**TRATAT
de
PROCEDURĂ CIVILĂ**

Volumul I

Noul Cod de procedură civilă

– Ediție revăzută, completată și actualizată –

Universul Juridic

București

-2013-

CUPRINS

Sigle și abrevieri	9
Notă la această ediție	13
Argument	61
Titlul I. Categoriile introductive. Procedura civilă, normele procesual-civile și procesul civil	89
CAPITOLUL I. Procedura civilă	89
Secțiunea 1. Natura procedurii civile	89
Secțiunea a 2-a. Formele procedurii civile	93
CAPITOLUL II. Sistemul normelor de procedură civilă	96
Secțiunea 1. Categoriile de norme procesual-civile	96
Secțiunea a 2-a. Norme naționale de procedură civilă	111
Secțiunea a 3-a. Norme convenționale de procedură civilă	124
Secțiunea a 4-a. Normele europene (ex-comunitare) de procedură civilă	136
Secțiunea a 5-a. Norme internaționale de procedură civilă	151
Secțiunea a 6-a. Conflictele și interferențele între sursele dreptului procesual civil	154
CAPITOLUL III. Relația dintre normele convenționale, normele europene, normele internaționale și normele naționale de procedură civilă	157
Secțiunea 1. Relația dintre normele convenționale și normele naționale de procedură civilă	157
Secțiunea a 2-a. Relația dintre normele comunitare și normele naționale de procedură civilă	165
Secțiunea a 3-a. Relația dintre normele internaționale și normele naționale de procedură civilă	197
CAPITOLUL IV. Procesul civil	199
Secțiunea 1. Definiție și structură	199
Secțiunea a 2-a. Principiile procesului civil	201
TITLUL II. ACȚIUNEA CIVILĂ	250
CAPITOLUL I. Considerații generale asupra acțiunii civile	250
Secțiunea 1. Interrelații și delimitări	250
Secțiunea a 2-a. Categoriile de acțiuni civile	265
Secțiunea a 3-a. Elementele acțiunii civile	280
CAPITOLUL II. Exercițarea acțiunii civile	281
Secțiunea 1. Sesizarea instanței	281
Secțiunea a 2-a. Condițiile de exercitare a acțiunii civile	295
Secțiunea a 3-a. Acțiunea civilă în procesul penal	322
TITLUL III. PARTICIPANȚII LA JUDECATĂ	342
CAPITOLUL I. Instanța	342
Secțiunea 1. Repere cu privire la instanță și rolul acesteia în procesul civil	342
Secțiunea a 2-a. Incidente procedurale cu privire la instanță	349

CAPITOLUL II. Părțile	372
Secțiunea 1. Identificarea părților	372
Secțiunea a 2-a. Reprezentarea în justiție	375
Secțiunea a 3-a. Litisconsorțiul	385
Secțiunea a 4-a. Intervenția sau atragerea terțelor persoane în procesul civil	406
Secțiunea a 5-a. Drepturile fundamentale ale părților în procesul civil	465
Secțiunea a 6-a. Potestativitatea în procesul civil	516
Secțiunea a 7-a. Asistența judiciară	538
Secțiunea a 8-a. Exercițarea cu bună-credință a drepturilor procesuale	564
CAPITOLUL III. Procurorul	584
Secțiunea 1. Calitatea procesuală a procurorului	584
Secțiunea a 2-a. Participarea procurorului în procesul civil	586
TITLUL IV. COMPETENȚA	592
CAPITOLUL I. Teoria generală a competenței instanțelor judecătorești	592
Secțiunea 1. Noțiuni generale	592
Secțiunea a 2-a. Formele competenței și natura normelor cu privire la competență	595
Secțiunea a 3-a. Principiile reglementării competenței	604
CAPITOLUL II. Competența generală	617
Secțiunea 1. Puterea de a judeca și competența în activitatea de judecată	617
Secțiunea a 2-a. Jurisdicția de drept comun și jurisdicția de excepție	623
CAPITOLUL III. Competența de atribuțiune	630
Secțiunea 1. Criteriile competenței de atribuțiune	630
Secțiunea a 2-a. Competența de atribuțiune a judecătorilor	644
Secțiunea a 3-a. Competența de atribuțiune a tribunalelor	649
Secțiunea a 4-a. Competența de atribuțiune a curților de apel	654
Secțiunea a 5-a. Competența de atribuțiune a Înaltei Curți de Casație și Justiție	657
CAPITOLUL IV. Competența teritorială	668
Secțiunea 1. Criteriul teritorial	668
Secțiunea a 2-a. Competența teritorială de drept comun	674
Secțiunea a 3-a. Competența teritorială alternativă	680
Secțiunea a 4-a. Competența teritorială exclusivă, în raport cu obiectul litigiului	687
CAPITOLUL V. Cuprinderea și extinderea competenței instanței	700
Secțiunea 1. Cuprinderea competenței instanței	701
Secțiunea a 2-a. Extinderea competenței instanței	718
Secțiunea a 3-a. Elemente de drept european (ex-comunitar) în materie de competență	734
CAPITOLUL VI. Incidentele cu privire la competență	739
Secțiunea 1. Necompetența instanței sesizate	739
Secțiunea a 2-a. Conflictele de competență	755
CAPITOLUL VII. Competența de jurisdicție în raporturile litigioase cu element de extraneitate, aparținând unui stat membru al Uniunii Europene	759
Secțiunea 1. Competența instanțelor de soluționare a litigiilor născute dintr-un raport de drept internațional privat, în materie civilă și comercială	759
Secțiunea a 2-a. Litispendența și conexitatea	763

TITLUL V. ACTELE ȘI TERMENELE PROCEDURALE	765
CAPITOLUL I. Actele de procedură.....	765
Secțiunea 1. Noțiune și categorii	765
Secțiunea a 2-a. Forma și conținutul actului de procedură	768
CAPITOLUL II. Comunicarea actelor de procedură.....	771
Secțiunea 1. Citarea și comunicarea în procesul civil.....	771
Secțiunea a 2-a. Nulitatea actului procedural	784
CAPITOLUL III. Termenele procedurale.....	806
Secțiunea 1. Noțiunea și clasificarea termenelor de procedură	806
Secțiunea a 2-a. Durata termenelor de procedură	814
Secțiunea a 3-a. Decăderea – sancțiune pentru nerespectarea termenelor procedurale.....	819
CAPITOLUL IV. Alte sancțiuni procedurale	829
Secțiunea 1. Sistemul sancțiunilor procedurale	829
Secțiunea a 2-a. Amenzile judiciare.....	831
Secțiunea a 3-a. Sancțiunile disciplinare	834
 TITLUL VI. JUDECATA ÎN PROCEDURA CONTENCIOASĂ	 840
CAPITOLUL I. Categorii introductive	840
Secțiunea 1. Raportul de judecată.....	840
Secțiunea a 2-a. Convențiile judiciare.....	846
Secțiunea a 3-a. Medierea în procesul civil	854
CAPITOLUL II. Sesizarea instanței de judecată	878
Secțiunea 1. Dreptul de a sesiza instanța.....	878
Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată	881
Secțiunea a 3-a. Întâmpinarea.....	913
Secțiunea a 4-a. Cererea reconvențională.....	916
CAPITOLUL III. Judecata	923
Secțiunea 1. Organizarea judecătii.....	923
Secțiunea a 2-a. Reguli comune privind cercetarea procesului și dezbateră în fond.....	927
Secțiunea a 3-a. Cercetarea procesului.....	933
Secțiunea a 4-a. Excepțiile procesuale	939
Secțiunea a 5-a. Probele și probațiunea	960
Secțiunea a 6-a. Contestații cu privire la probe și la probațiune	1011
Secțiunea a 7-a. Dezbateră în fond a procesului	1026
Secțiunea a 8-a. Deliberarea asupra hotărârii și pronunțarea hotărârii.....	1029
CAPITOLUL IV. Incidente procedurale	1040
Secțiunea 1. Renunțarea la judecată.....	1044
Secțiunea a 2-a. Renunțarea la dreptul pretins.....	1049
Secțiunea a 3-a. Suspendarea procesului	1052
Secțiunea a 4-a. Perimarea	1061
CAPITOLUL V. Mijloace alternative de rezolvare a litigiului	1074
Secțiunea 1. Tranzacția judiciară.....	1074
Secțiunea a 2-a. Convenția de arbitraj.....	1081
 Index alfabetic selectiv	 1091
 Bibliografie selectivă	 1099

Prof. univ. emerit dr. ION DELEANU

**TRATAT
de
PROCEDURĂ CIVILĂ**

Volumul II

Noul Cod de procedură civilă

Universul Juridic

București

-2013-

CUPRINSUL

Sigle și abrevieri	9
TITLUL I. HOTĂRĂRILE JUDECĂTOREȘTI ȘI CĂILE DE ATAC ÎMPOTRIVA ACESTORA	13
CAPITOLUL I. Hotărârea judecătorească	13
<i>Secțiunea 1. Repere ale hotărârii judecătorești.....</i>	<i>13</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile, structura și conținutul hotărârii judecătorești</i>	<i>25</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Elaborarea și comunicarea hotărârii.....</i>	<i>34</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Categoriile speciale de hotărâri judecătorești</i>	<i>36</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Atributele legale și efectele hotărârii judecătorești</i>	<i>46</i>
<i>Secțiunea a 6-a. Autoritatea lucrului judecat.....</i>	<i>70</i>
<i>Secțiunea a 7-a. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii.....</i>	<i>118</i>
<i>Secțiunea a 8-a. Executarea vremelnică.....</i>	<i>125</i>
<i>Secțiunea a 9-a. Cheltuielile de judecată</i>	<i>128</i>
CAPITOLUL II. Sistemul căilor de atac	135
<i>Secțiunea 1. Dinamica sistemului căilor de atac</i>	<i>135</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Căile de atac prevăzute de lege și principiile care gvernează existența și exercitarea lor.....</i>	<i>142</i>
CAPITOLUL III. Apelul	169
<i>Secțiunea 1. Caracterizare generală.....</i>	<i>169</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Formele apelului și condițiile de exercitare a apelului</i>	<i>174</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele apelului.....</i>	<i>201</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Judecata apelului</i>	<i>230</i>
CAPITOLUL IV. Recursul.....	238
<i>Secțiunea 1. Caracterizare generală.....</i>	<i>238</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Exercițarea recursului</i>	<i>245</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Efecte ale exercitării recursului</i>	<i>262</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Cauza recursului sau motivele de recurs</i>	<i>263</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Judecarea recursului.....</i>	<i>275</i>
<i>Secțiunea a 6-a. Soluționarea recursului și efectele acesteia</i>	<i>287</i>
CAPITOLUL V. Contestația în anulare	309
<i>Secțiunea 1. Apariția, evoluția și formele contestației în anulare</i>	<i>309</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare obișnuită.....</i>	<i>313</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Contestația în anulare specială.....</i>	<i>321</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Judecarea contestației în anulare</i>	<i>329</i>
CAPITOLUL VI. Revizuirea	334
<i>Secțiunea 1. Reglementare, definire, trăsături</i>	<i>334</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Obiectul revizuirii și condițiile de admisibilitate a revizuirii.....</i>	<i>339</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Motivele de revizuire</i>	<i>345</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Judecarea cererii de revizuire</i>	<i>372</i>
CAPITOLUL VII. Proceduri pentru asigurarea unei practici judiciare unitare	380
<i>Secțiunea 1. Conformarea față de hotărârea instanței de control judiciar.....</i>	<i>380</i>

Secțiunea a 2-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	385
Secțiunea a 3-a. Recursul în interesul legii	392
CAPITOLUL VIII. Contestația privind tergiversarea procesului	409
Secțiunea 1. Dreptul la judecarea cauzei într-un termen optim și previzibil	409
Secțiunea a 2-a. Contestația	413
TITLUL II. PROCEDURA NECONTENCIOASĂ	420
CAPITOLUL I. Atribute ale procedurii necontencioase	420
Secțiunea 1. Terminologie, reglementare, criterii	420
Secțiunea a 2-a. Trăsături comune procedurii necontencioase	428
Secțiunea a 3-a. Încheierile în materie necontencioasă	432
CAPITOLUL II. Dispoziții speciale	438
Secțiunea 1. Eliberarea de copii de pe hotărâri și de pe alte înscrisuri	438
Secțiunea a 2-a. Încheieri pentru eliberarea unor bunuri	439
TITLUL III. ARBITRAJUL	441
CAPITOLUL I. Repere ale arbitrajului	441
Secțiunea 1. Noțiuni, natură juridică, surse istorice	441
Secțiunea a 2-a. Reglementarea arbitrajului	447
Secțiunea a 3-a. Delimitări între arbitraj și alte instituții juridice	451
Secțiunea a 4-a. Avantajele și dezavantajele arbitrajului	459
CAPITOLUL II. Organizarea arbitrajului	463
Secțiunea 1. Formele organizării arbitrajului	463
Secțiunea a 2-a. Convenția de arbitraj	469
Secțiunea a 3-a. Reguli comune convenției arbitrale	477
Secțiunea a 4-a. Efectele convenției de arbitraj	488
Secțiunea a 5-a. Domeniul arbitrabilității	493
CAPITOLUL III. Tribunalul arbitral	506
Secțiunea 1. Arbitrii	506
Secțiunea a 2-a. Funcția arbitrilor	511
Secțiunea a 3-a. Prerogativele arbitrilor și răspunderea arbitrilor	514
CAPITOLUL IV. Competența arbitrală	517
Secțiunea 1. Conținutul și limitele competenței arbitrale	518
CAPITOLUL V. Conflictele de competență	535
Secțiunea 1. Incompetența instanței judecătorești	535
Secțiunea a 2-a. Contestarea competenței arbitrale	540
CAPITOLUL VI. Judecata arbitrală	549
Secțiunea 1. Reguli procedurale comune și specifice	549
Secțiunea a 2-a. Incidente în cursul arbitrajului	556
CAPITOLUL VII. Arbitrajul pe baza normelor de drept și arbitrajul în echitate ...	560
Secțiunea 1. Dualitatea arbitrajului	560
Secțiunea a 2-a. Puterile arbitrilor care soluționează litigiul potrivit normelor de drept și puterile arbitrilor care soluționează litigiul în echitate	570
CAPITOLUL VIII. Hotărârea arbitrală	577
Secțiunea 1. Natura hotărârii arbitrale și elaborarea hotărârii	577
Secțiunea a 2-a. Forma, conținutul și obiectul hotărârii arbitrale	584

<i>Secțiunea a 3-a. Efectele hotărârii arbitrale</i>	593
<i>Secțiunea a 4-a. Executarea hotărârii arbitrale</i>	602
CAPITOLUL IX. Desființarea hotărârii arbitrale	603
<i>Secțiunea 1. Acțiunea în anulare</i>	603
<i>Secțiunea a 2-a. Motivele acțiunii în anulare și procedura de soluționare a acestuia</i>	608
TITLUL IV. UNELE PROCEDURI SPECIALE	617
CAPITOLUL I. Categoriile introductive	617
CAPITOLUL II. Contenciosul constituțional și contenciosul administrativ	619
<i>Secțiunea 1. Contenciosul constituțional</i>	619
<i>Secțiunea a 2-a. Contenciosul administrativ</i>	632
CAPITOLUL III. Ordonanța președințială	646
<i>Secțiunea 1. Definiție, condiții, trăsături</i>	646
<i>Secțiunea a 2-a. Domeniul și procedura ordonanței președințiale</i>	656
CAPITOLUL IV. Procedura ordonanței de plată	664
<i>Secțiunea 1. Obiectul și domeniul procedurii ordonanței de plată</i>	664
<i>Secțiunea a 2-a. Judecata în ordonanța de plată</i>	671
CAPITOLUL V. Procedura cu privire la cererile cu valoare redusă	680
<i>Secțiunea 1. Atributele și domeniul de aplicare</i>	680
<i>Secțiunea a 2-a. Judecata cererilor cu valoare redusă</i>	684
CAPITOLUL VI. Măsurile asigurătorii și provizorii	688
<i>Secțiunea 1. Sechestrul asigurător</i>	688
<i>Secțiunea a 2-a. Poprirea asigurătorie</i>	695
<i>Secțiunea a 3-a. Sechestrul judiciar</i>	698
CAPITOLUL VII. Partajul judiciar	703
<i>Secțiunea 1. Reglementarea partajului judiciar și condițiile acestuia</i>	703
<i>Secțiunea a 2-a. Procedura împărțelii judiciare</i>	704
CAPITOLUL VIII. Procedura divorțului	717
<i>Secțiunea 1. Dispoziții comune</i>	717
<i>Secțiunea a 2-a. Dispoziții comune în procedura divorțului</i>	722
<i>Secțiunea a 3-a. Dispoziții speciale privind diferitele forme de divorț</i>	733
Index alfabetic selectiv	741

Notă. Titlul III al tratatului, intitulat „Arbitrajul”, reia – cu adaptările făcute de autori, corespunzător noii reglementări – lucrarea lor comună „Arbitrajul intern” din vol. „Arbitrajul intern și internațional”, de Ion Deleanu și Sergiu Deleanu, apărută la Editura Rosetti, în anul 2005.

**Prof. univ. emerit dr. ION DELEANU
Valentin MITEA
Sergiu DELEANU**

**TRATAT
de
PROCEDURĂ CIVILĂ**

Volumul III

Noul Cod de procedură civilă

**Universul Juridic
București
-2013-**

Cuprins

Sigle și abrevieri	9
TITLUL I. EXECUTAREA SILITĂ	13
CAPITOLUL I. Considerații generale.....	13
<i>Secțiunea 1. Normele, modalitățile și formele executării silite</i>	13
CAPITOLUL II. Eficacitatea, efectivitatea și celeritatea în procesul civil	21
<i>Secțiunea 1. Eficacitatea și efectivitatea în procesul civil</i>	21
<i>Secțiunea a 2-a. Celeritatea în procedura execuțională</i>	44
CAPITOLUL III. Recunoașterea și executarea mutuală a deciziilor adoptate în țările membre ale Uniunii Europene	50
<i>Secțiunea 1. Premise și evoluție</i>	50
<i>Secțiunea a 2-a. Instrumente juridice comunitare și proceduri civile comunitare</i>	51
<i>Secțiunea a 3-a. Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea deciziilor în materie civilă și comercială</i>	55
<i>Secțiunea a 4-a. Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțe necontestate</i>	59
<i>Secțiunea a 5-a. Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului cu privire la competența, recunoașterea și executarea deciziilor în materie matrimonială și în materia responsabilității părintești</i>	71
<i>Secțiunea a 6-a. Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului cu privire la procedurile de insolvență</i>	76
<i>Secțiunea a 7-a. Directiva (CE) nr. 76/308/CEE a Consiliului privind asistența mutuală în materie de recuperare a creanțelor făcând parte din sistemul de finanțare al Fondului European de Garantare a Agriculturii (FEGA) și al Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), inclusiv drepturile de vamă</i>	81
<i>Secțiunea a 8-a. Recomandări în materia executării hotărârilor judecătorești</i>	83
CAPITOLUL IV. Titlurile executorii	85
<i>Secțiunea 1. Interrelații și delimitări</i>	85
<i>Secțiunea a 2-a. Categori de titluri executorii</i>	114
<i>Secțiunea a 3-a. Identificarea titlurilor executorii</i>	115
CAPITOLUL V. Participanții la executarea silită	201
<i>Secțiunea 1. Preliminarii</i>	201
<i>Secțiunea a 2-a. Părțile</i>	202
<i>Secțiunea a 3-a. Terții garanți</i>	219
<i>Secțiunea a 4-a. Creditorii intervenienți. Procedura intervenției altor creditori în executarea silită</i>	220
<i>Secțiunea a 5-a. Instanța de judecată</i>	232
<i>Secțiunea a 6-a. Executorul judecătoresc</i>	237

Secțiunea a 7-a. Ministerul Public	265
Secțiunea a 8-a. Agenții forței publice	267
Secțiunea a 9-a. Martorii asistenți, interpreții și alți participanți	270
CAPITOLUL VI. Sesizarea executorului judecătoresc, încuviințarea executării silite și înștiințarea prealabilă a debitorului.....	277
Secțiunea 1. Sesizarea executorului judecătoresc.....	277
Secțiunea a 2-a. Încuviințarea executării silite	280
Secțiunea a 3-a. Înștiințarea prealabilă a debitorului.....	288
CAPITOLUL VII. Incidente care împiedică, temporizează sau sting executarea silită	294
Secțiunea 1. Prescripția dreptului de a obține executarea silită	294
Secțiunea a 2-a. Amânarea executării silite	303
Secțiunea a 3-a. Suspendarea executării silite	305
Secțiunea a 4-a. Restrângerea executării silite	318
Secțiunea a 5-a. Perimarea executării silite	323
Secțiunea a 6-a. Încetarea executării silite.....	332
Secțiunea a 7-a. Nulitatea executării silite	336
Secțiunea a 8-a. Alte impedimente la executarea silită.....	336
CAPITOLUL VIII. Contestația la executare	341
Secțiunea 1. Natura juridică și tipologizarea contestațiilor	341
Secțiunea a 2-a. Motivele contestației la executare	351
Secțiunea a 3-a. Procedura contestației la executare	361
Secțiunea a 4-a. Întoarcerea executării silite	386
Secțiunea a 5-a. Contestația la executare reglementată prin legi speciale	390
CAPITOLUL IX. Formele executării silite indirecte și condițiile în care se înfăptuiesc.....	409
Secțiunea 1. Urmărirea mobilă.....	409
Subsecțiunea 1. Considerații generale	409
Subsecțiunea a 2-a. Procedura de sechestrare a bunurilor mobile urmărite	421
Subsecțiunea a 3-a. Vânzarea bunurilor urmăribile	444
Secțiunea a 2-a. Poprirea	473
Subsecțiunea 1. Natura juridică, subiecții și obiectul popririi.....	473
Subsecțiunea a 2-a. Actele procedurale popritoare	487
Subsecțiunea a 3-a. Validarea popririi.....	495
Subsecțiunea a 4-a. Poprirea creanțelor din conturile bancare	512
Subsecțiunea a 5-a. Poprirea pentru executarea creanțelor fiscale	533
Subsecțiunea a 6-a. Contestația la poprire.....	536
Secțiunea a 3-a. Urmărirea fructelor și a veniturilor imobilelor.....	540
Subsecțiunea 1. Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini.....	540
Subsecțiunea a 2-a. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor.....	552
Secțiunea a 4-a. Urmărirea imobiliară.....	561
Subsecțiunea 1. Considerații generale	561
Subsecțiunea a 2-a. Obiectul urmăririi silite a bunurilor imobile.....	564
Subsecțiunea a 3-a. Încuviințarea urmăririi imobiliare, publicitatea și efectele urmăririi	574
Subsecțiunea a 4-a. Formalități premergătoare vânzării.....	582

Subsecțiunea a 5-a. Pregătirea vânzării bunului imobil urmărit. Modalitățile de vânzare	587
Subsecțiunea a 6-a. Vânzarea la licitație publică	597
CAPITOLUL X. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin executarea silită	616
CAPITOLUL XI. Formele executării silite directe și condițiile în care se desfășoară	636
Subsecțiunea 1. Considerații generale	636
Subsecțiunea a 2-a. Predarea silită a bunurilor mobile	649
Subsecțiunea a 3-a. Predarea silită a bunurilor imobile	652
Subsecțiunea a 4-a. Executarea silită a altor obligații de a face sau a obligațiilor de a nu face	660
Subsecțiunea a 5-a. Executarea hotărârilor judecătorești referitoare la minori.....	669
TITLUL II. UNELE PROCEDURI SPECIALE.....	677
CAPITOLUL I. Procedura punerii sub interdicție judecătorească	677
CAPITOLUL II. Procedura de declarare a morții	684
CAPITOLUL III. Cererile posesorii	690
CAPITOLUL IV. Procedura ofertei de plată și a consemnării	698
CAPITOLUL V. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept	703
CAPITOLUL VI. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii.....	713
CAPITOLUL VII. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute	720
CAPITOLUL VIII. Cauțiunea judiciară	724
TITLUL III. PROCESUL CIVIL INTERNAȚIONAL.	
ARBITRAJUL INTERNAȚIONAL	734
CAPITOLUL I. Conflictele de jurisdicții.....	734
Secțiunea 1. Conflictul de jurisdicții în cadrul procesului civil internațional	734
Secțiunea a 2-a. Reguli generale privind competența internațională a instanțelor române	742
Secțiunea a 3-a. Incidente cu privire la competență.....	748
Secțiunea a 4-a. Natura și regimul procedural al regulilor de competență	762
Secțiunea a 5-a. Reguli speciale privind competența internațională a instanțelor române	764
Secțiunea a 6-a. Procedura de judecată	773
Secțiunea a 7-a. Efectele hotărârilor străine	781
CAPITOLUL II. Repere cu privire la arbitrajul internațional	797
Secțiunea 1. Noțiune, natură juridică și arbitrabilitate	797
Secțiunea a 2-a. Convenția arbitrală	800
Secțiunea a 3-a. Tribunalul arbitral	812
Secțiunea a 4-a. Procedura arbitrală.....	815
Secțiunea a 5-a. Legea aplicabilă fondului litigiului	821
Secțiunea a 6-a. Hotărârea arbitrală	842
Secțiunea a 7-a. Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine	843
Index alfabetic	859

Prof. univ. emerit dr. ION DELEANU

**TRATAT
de
PROCEDURĂ CIVILĂ**

Volumul I

Noul Cod de procedură civilă

– Ediție revăzută, completată și actualizată –

Universul Juridic

București

-2013-

SIGLE ȘI ABREVIERI

alin.	– alineat
<i>apud</i>	– citat după
art.	– articol
B. Of.	– Buletinul Oficial al României, Partea I
B.C.	– Revista „Buletinul Casației”
B.C.A.	– Revista „Buletinul Curților de Apel”
B.J.	– Buletinul Jurisprudenței
C. civ. fr., (it.,german germ.), (g.)	– Codul civil francez, (italian), (german)
C. civ.	– Codul civil
C. com.	– Codul comercial
C. fam.	– Codul familiei
C. muncii	– Codul muncii
C. pen.	– Codul penal
C. pr. civ.	– Codul de procedură civilă
C. pr. pen.	– Codul de procedură penală
c.	– contra
C.A.	– Curtea de Apel
C.A.B.	– Curtea de Apel București
C.D.	– Culegere de decizii
C.D.H.	– Culegere de decizii și hotărâri
C.E.D.O.	– Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CPCI	– Codice di procedura civile (italian)
CPCRM	– Codul de procedură civilă din Republica Moldova
C.J.	– Revista „Curierul Judiciar”
C.J.C.E.	– Curtea de Justiție a Comunităților Europene
C.J.U.E.	– Curtea de Justiție a Uniunii Europene
C.P.J.	– Culegere de practică judiciară

C.S.J.	– Curtea Supremă de Justiție
C.S.M.	– Consiliul Superior al Magistraturii
Cas.	– Curtea de Casație și Justiție a României
Cass. fr.	– Curtea de Casație franceză
col. civ.	– Colegiul civil
Convenție	– Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului)
dec. civ. (pen.)	– decizia civilă (penală)
dec.	– decizia
Dreptul	– Revista „Dreptul”
Ed.	– Editura
ed.	– ediția
H.C.M.	– Hotărârea Consiliului de Miniștri
<i>ibidem</i>	– în același loc
<i>idem</i>	– același autor
<i>infra</i>	– mai jos
Î.C.C.J.	– Înalta Curte de Casație și Justiție
J.C.P.	– Juris-classeur périodique
J.N.	– Revista „Justiția Nouă”
Jud.	– Judecătoria
Jur. Gen.	– Jurisprudența Generală
L.G.D.J.	– Librairie général de droit et de jurisprudence
L.P.	– Revista „Legalitatea Populară”
loc. cit.	– locul citat
M. Of.	– Monitorul Oficial al României, Partea I
n.a.	– nota autorului
n.n.	– nota noastră
NCPC	– Nouveau Code de procédure civile (francez)
nr.	– numărul
op. cit.	– opera citată
p.	– pagina
P.a.	– Pandectele alfabetice
P.R.	– Revista „Pandectele Române”

P.s.	– Revista „Pandectele săptămânale”
P.U.F.	– Presses Universitaires de France
parag.	– paragraful
<i>passim</i>	– în diverse locuri
Plen T.S.	– Plenul fostului Tribunal Suprem
R.D.C.	– Revista de drept comercial
R.R.D.	– Revista română de drept
R.R.A.	– Revista română de arbitraj
R.T.D. civ.	– Revue trimestrielle de droit civil
R.T.D. eur.	– Revue trimestrielle de droit européen
R.R.J.	– Revista română de jurisprudență
R.R.D.P.	– Revista română de drept privat
Recueil	– Recueil de la Jurisprudence de la Cour de Justice et du Tribunal de première instance
Rep.	– Repertoriul jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene și a Tribunalului de Primă Instanță a Comunităților Europene (începând cu anul 2007)
Rev. arb.	– Revue de l'arbitrage
S.C.J.	– Revista „Studii și cercetări juridice”
S.J.	– Revista „Săptămâna Juridică”
s.n.	– sublinierea noastră
secț. civ. propriet. intelect.	– secția civilă și de proprietate intelectuală
secț. civ.	– secția civilă
secț. com.	– secția comercială
secț. cont. adm.	– secția de contencios administrativ
secț. pen.	– secția penală
sent. civ.	– sentința civilă
sent. pen.	– sentința penală
supra	– mai sus
ș.a.	– și alții (altele)
T.M.B.	– Tribunalul municipiului București
Trib. Supr.	– Tribunalul Suprem

Trib.	– Tribunalul
Trib. jud.	– Tribunalul județean
U.J.	– Editura Universul Juridic
urm.	– următoarele
versus	– contra
vol.	– volumul
ZPO	– Zivilprozessordnung, Codul de procedură civilă german

NOTĂ LA ACEASTĂ EDIȚIE

La puțină vreme de la publicarea primului volum al acestui tratat, din motive care nu ne sunt imputabile, dar nici cu totul scuizabile, precum și în considerarea respectului pe care îl datorăm celor care ar fi interesați să-și confrunte opiniile cu cele pe care le oferă tratatul, iată, ne-am văzut obligați să procedăm grabnic și poate cu folos la publicarea unei noi ediții, revăzute, completate și actualizate.

Două și de ordinul evidenței au fost motivele acestui mod de a proceda: adoptarea Legii nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil¹ (I); adoptarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă² și republicarea acestuia cu o nouă numerotare a articolelor³ (II).

Adoptarea acestor legi nu putea să surprindă. În definitiv, art. 2664 alin. (2) din Legea nr. 287/2009 și art. 1119 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 avertizau că urmează să se adopte alte legi pentru punerea lor în aplicare. Ceea ce însă poate surprinde este faptul că ambele legi de punere în aplicare cuprind modificări și completări – unele chiar substanțiale, de concepție, cu adevărat relevante – ale legii civile și ale legii de procedură civilă, adoptate, dar încă neaplicate⁴.

I. Cât privește Legea nr. 71/2011, aceasta cuprinde multe, chiar foarte multe „rescrieri” ale textelor inițiale, prin modificarea sau/și completarea formulărilor, dar și unele „reconsiderări” în însăși substanța reglementărilor⁵, spunându-ni-se că astfel s-a

¹ M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011. (Această lege a fost modificată prin O.U.G. nr. 79/2011, publicată în M. Of. nr. 696 din 30 septembrie 2011. Prin aceeași ordonanță de urgență au fost modificate și completate unele prevederi ale Legii nr. 71/2011. Ordonanța de urgență arătată a fost aprobată prin Legea nr. 60/2012.) Pentru asigurarea coerenței și pentru a înlesni verificarea textelor legale la care se face referire în context, am păstrat numerotarea articolelor din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Codului civil, lege căreia, de altfel, îi aparțin respectivele articole. În cuprinsul tratatului se respectă însă numerotarea articolelor din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011. Este de altfel de observat, dintru început, că numerotarea articolelor din forma republicată este identică cu numerotarea din forma inițială, așa încât, sub acest aspect, nu sunt dificultăți de interpretare.

² M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012. [Potrivit art. 1119 alin. (2) din Legea nr. 134/2010, în termen de 6 luni (!) de la publicarea acestei legi, Guvernul trebuia să supună Parlamentului spre adoptare proiectul legii pentru punerea în aplicare a Codului de procedură civilă. Orice comentarii sunt de prisos].

³ Codul de procedură civilă a fost republicat în M. Of. nr. 545 din 3 august 2012.

⁴ „Modificarea modificărilor” – ierte-ni-se galimatiasul – este nu numai admisibilă, dar chiar necesară, însă după o perioadă rezonabilă de aplicare și verificare a modificărilor susceptibile de modificare; altfel, prin „modificări la modificări”, mai înainte de orice „verificare” practică a consistenței și utilității reglementărilor originare, îndelung și costisitor elaborate, debusolează încă o dată interpretul, discreditează autorul reglementărilor și întreține sentimentul insecurității și al cercului vicios pe care le creionează incompetența sau improvizăția. De mult se simte nevoia de o perioadă de „calm” al valorilor juridice și de o certitudine previzibilă.

⁵ Ca operă legislativă exclusiv de „reflecție” asupra unor reglementări adoptate, dar încă neaplicate, Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 a fost aproape

urmat „modelul legilor de punere în aplicare” (*sic!*) a altor coduri, din alte țări și, izolat, cândva, chiar de la noi. Adevărul este însă „mărturisit” puțin mai sus în expunerea de motive a inițiatorului primar: „identificarea unor necorelări sau erori în chiar textul acestei opere legislative fundamentale”...., „de natură să influențeze negativ aplicarea sa unitară, sistematică”; semnalarea deja a unor – eufemistic zicând – „dificultăți de interpretare”, prin exegezele făcute prevederilor Codului.

Procedând la o încercare de sistematizare și exemplificare a intervențiilor făcute în cuprinsul codului, am constitui următoarele grupe: dispoziții de complinire a unor lacune din reglementarea primară [de exemplu, art. 93, 100 alin. (4), 274 alin. (3), 322, 323 alin. (3), 333 alin. (1), (2) și (4), 334 alin. (1) și (2), 357 alin. (1), 467, 1523 alin. (3), 2480]; dispoziții de rigoare terminologică juridică [de exemplu, art. 45, 46 alin. (1), 95, 324 alin. (4) și, îndeosebi, precizările făcute la art. 212 din legea de punere în aplicare a codului, a căror necesitate am semnalat-o și noi în cuprinsul tratatului sau într-un alt context, precum „anulabilitate”, „incorporal”, „drept european”]; dispoziții de gramaticalizare a textelor legale [de exemplu, art. 216 alin. (1)], dar unele mai rămânând [de exemplu, art. 324 alin. (4) ne precizează că este vorba de „cei 2 soți”]; dispoziții de definire a unor noțiuni [de exemplu, definirea patrimoniului la art. 31 alin. (1) și a patrimoniilor de afecțiune, la alin. (3) al aceluiași articol]; dispoziții de concepție, radical diferite de cele precedente [precum cele de la art. 42 alin. (1) cu privire la capacitatea de exercițiu a minorului sau cele de la art. 2513 și 2506 cu privire la regimul juridic al excepției prescripției extinctive]; în fine, dispoziții corective în legătură cu unele erori

năucitoare. Ea a cuprins numai în interiorul Codului civil peste 380 de modificări și completări, la care se adaugă alte numeroase dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare, precum și multe modificări în legi speciale, modificări de altfel inerente, dar unele doar subînțelese, printr-o formulă pe cât de comodă, pe atât de stupidă: se abrogă, de asemenea, „orice alte dispoziții contrare, chiar dacă acestea sunt cuprinse în legi speciale” (*sic!*) – art. 230 lit. bb) al Legii nr. 71/2011. Măcar o minimă decență ar fi trebuit să îndemne la un minim efort. În principiu, dispoziția adusă în atenție este logică și necesară, dar formularea ei – atât de generală, absolut nedeterminată, adică vagă – mai mult încurcă decât descurcă. Această dispoziție, abandonând rigorile principiului *generalia specialibus non derogant*, poate fi un reper dificil sau chiar derutant în procesul interpretării și aplicării tuturor prevederilor cu un caracter special, derogatoriu. Este de înțeles dificultatea legiuitorului în a identifica și în a abroga expres toate prevederile cu caracter special în vigoare și a căror abrogare a urmărit-o, pentru a asigura coerența deplină a reglementărilor, dar lăsarea aprecierii faptului dacă o normă specială mai este sau nu în vigoare doar pe seama aceluia care aplică legea, cel mai adesea judecătorul, nu ni se pare cea mai fericită și corectă soluție. Pe de altă parte, o normă specială poate să aibă nu doar un caracter complementar normei generale, ci chiar un caracter derogatoriu, contrar normei generale, fără ca aceasta să atragă – dacă se respectă principiul analizat – neaplicarea sau abrogarea ei. De fapt, chiar aceasta este rațiunea existenței normelor speciale. Apreciem deci că ar fi fost necesare precizări legislative complementare pentru asigurarea interpretării și aplicării corespunzătoare și depline a principiului *generalia specialibus non derogant*. De altfel, art. 17 din Legea nr. 24/2000 (republicată în M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010) prevede că, „în vederea asanării legislației active, în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative se va urmări abrogarea expresă a dispozițiilor legale căzute în desuetudine sau care înregistrează aspecte de contradictorialitate cu reglementarea preconizată”. Totuși, deși anacronică, soluția legislativă arătată a fost pur și simplu preluată și în cuprinsul Legii nr. 76/2012, art. 83 lit. k) din această lege precizând nonșalant că se abrogă, de asemenea, „orice alte dispoziții contrare, *chiar dacă sunt cuprinse în legi speciale*” (s.n).

formale, dar cu implicații inadmisibile [de exemplu, art. 266 alin. (2) care, anterior, viza „organul administrativ”, nu „instanța de tutelă”¹].

Este notabilă atenția pentru precizări punctuale, cu înclinații chiar spre mențiuni exhaustive, cu privire la aplicarea tranzitorie a normelor în diferitele materii reglementate de Codul civil, urmând cele trei principii aprioric reconfirmate: principiului constituțional al neretroactivității legii, precizând că „actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a Codului civil nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor”, pe de o parte, iar pe de alta că „actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate la data intrării în vigoare a Codului civil rămân supuse dispozițiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficiente, potrivit Codului civil sau dispozițiilor prezentei legi”; principiul aplicării imediate în cazul situațiilor juridice în curs; principiul aplicării normelor adoptate și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a respectivelor norme, „derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subsistă după intrarea în vigoare a Codului civil”.

Din cuprinsul legii de punere în aplicare a Codului civil readucem în atenție câteva dispoziții de rigoare conceptuală și de întrebuințare comună în limbajul juridic, precum și câteva dispoziții abrogative.

Întrucât Codul civil a optat pentru o concepție monistă de reglementare a raporturilor de drept privat, diviziunea tradițională în raporturi civile și raporturi comerciale nemaifiind menținută, urmărind reflectarea principiului monismului în ansamblul normelor în materie civilă și comercială, s-a definit noțiunea de „profesionist” într-un sens cât mai larg comprehensibil și s-au oferit alte sintagme în locul celor tradiționale și considerate anacronice. Potrivit art. 8 din legea de punere în aplicare: „(1) Noțiunea de «profesionist» prevăzută de art. 3 din Codul civil include categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, precum și orice alte persoane autorizate să desfășoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil. (2) În toate actele normative în vigoare, expresiile «acte de comerț», respectiv «fapte de comerț» se înlocuiesc cu expresia «activități de producție, comerț sau prestări de servicii»².

¹ Articolul 229 din legea de punere în aplicare precizează că: „(1) Organizarea, funcționarea și atribuțiile instanței de tutelă și de familie se stabilesc prin legea privind organizarea judiciară”. Până la reglementarea prin lege a organizării și funcționării instanței de tutelă, atribuțiile acesteia, prevăzute de Codul civil, sunt îndeplinite de instanțele, secțiile sau, după caz, „completele” („completurile” – n.n.) specializate pentru minori și familie. Cererile în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului civil rămân să fie soluționate de instanțele judecătorești, sau, după caz, de autoritățile administrative competente potrivit legii în vigoare la data sesizării lor.

² Totuși, conform art. 6 alin. (2) din dispozițiile generale ale legii de punere în aplicare a Codului civil, prevederile cu privire la termenul „comerciant” de la alin. (1) nu se aplică în cazul unora dintre actele normative, în contextul cărora acest termen are un înțeles „specific” (de exemplu, cele din Legea nr. 193/2000, din Legea nr. 296/2004, din Legea nr. 367/2007, din Legea nr. 158/2008, din Legea nr. 321/2009). Așa fiind, prin referire la sensul „specific”, cel puțin în unele situații, va fi dificilă calificarea reglementărilor ca „accesibile și previzibile”, așa cum ele ar trebui să fie în sensul „calității legii”. (Să observăm că, ulterior, prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Codului de procedură civilă, termenul „comerciant” din Legea nr. 193/2000 a fost înlocuit cu acela de „profesionist”).

Potrivit art. 212 din lege: „(1) Cu excepția art. 535 din Codul civil, în cuprinsul Codului civil termenul «necorporal» se înlocuiește cu termenul «incorporal». (2) În cuprinsul art. 44, art. 144 alin. (3), art. 146 alin. (4), art. 172, art. 211 alin. (2), art. 316 alin. (2), art. 386 alin. (1), art. 689 alin. (3), art. 990 alin. (1) și art. 991 din Codul civil, expresia «lovite de nulitate relativă» se înlocuiește cu termenul «anulabile». (3) În cuprinsul art. 215 alin. (1), art. 299, art. 347 alin. (1), art. 1.064 alin. (2), art. 1.248 alin. (4), art. 1.251 și 1.252 din Codul civil, expresia «lovit/lovită de nulitate relativă» se înlocuiește cu termenul «anulabil/anulabilă», după caz. (4) În cuprinsul Codului civil, precum și în cuprinsul celorlalte acte normative în vigoare, sintagmele «persoane juridice fără/cu scop patrimonial», «fără scop patrimonial» și «cu scop patrimonial» se înlocuiesc cu sintagmele «persoane juridice fără/cu scop lucrativ», «fără scop lucrativ» și, respectiv, «cu scop lucrativ». (5) În cuprinsul Codului civil, termenul «comunitar»/«comunitare» se înlocuiește cu termenul «Uniunii Europene». (6) În cuprinsul Codului civil, termenul «bancă» și expresiile «instituție bancară» și «societate bancară» se înlocuiesc cu expresia «instituție de credit». (7) În cuprinsul art. 1.186 alin. (2), art. 1.191 alin. (1), art. 1.196 alin. (2), art. 1.200 alin. (2), art. 1.240 alin. (2), art. 1.266 alin. (2), art. 1.494 alin. (1), art. 1.495 alin. (1) și art. 2.014 alin. (2) din Codul civil, expresia «practicile stabilite între părți» se înlocuiește cu expresia «practicile statornicite între părți». (8) În tot cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 254/2007, cu modificările și completările ulterioare, expresia «societate civilă profesională» se înlocuiește cu expresia «societate profesională».

Unele acte normative sau dispoziții din cuprinsul acestora au fost, bineînțeles, abrogate. Astfel:

a) Codicele civil (sau Codul civil din 1864), publicat în M. Of. nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 (supl.) din 12 ianuarie 1865, nr. 8 (supl.) din 13 ianuarie 1865, nr. 8 (supl.) din 14 ianuarie 1865, nr. 11 (supl.) din 16 ianuarie 1865, nr. 13 (supl.) din 19 ianuarie 1865, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția dispozițiilor art. 1.169 - 1.206, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă;

b) Legea nr. 313/1879 pentru anularea clauzei penale din oricare contracte și pentru adaosul unui alineat la art. 1.089 din Codul civil, publicată în M. Of. nr. 40 din 20 februarie 1879;

c) Codicele de comerț din 1887, publicat în M. Of. nr. 31 din 10 mai 1887, cu excepția dispozițiilor art. 46 - 55, 57, 58 și 907 - 935, aplicabile în continuare în raporturile dintre profesioniști, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010, precum și a cărții a II-a «Despre comerțul maritim și despre navigație» care se abrogă la data intrării în vigoare a Codului maritim;

d) Decretul nr. 2.142/1930 pentru promulgarea Legii privind funcționarea cărților fundare centrale pentru căile ferate și canale nr. 148/1930, publicat în M. Of. nr. 127 din 12 iunie 1930;

e) Legea nr. 178/1934 privind reglementarea contractului de consignație, publicată în M. Of. nr. 173 din 30 iulie 1934;

f) art. 17 și art. 19 - 28 din Legea nr. 153/1937 privind magazinele generale și warantarea mărfurilor și cerealelor (Dockuri și silozuri), publicată în M. Of. nr. 81 din 7 aprilie 1937;

g) Decretul-lege nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare, publicat în M. Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare;

h) Codul civil Carol al II-lea, republicat în M. Of. nr. 206 din 6 septembrie 1940, cu modificările ulterioare;

i) Codul comercial Carol al II-lea, republicat în M. Of. nr. 194 din 23 august 1940, cu modificările și completările ulterioare;

j) Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, publicată în M. Of. nr. 133 din 10 iunie 1944;

k) Legea nr. 163/1946 pentru înlocuirea provizorie cu cărți de evidență funciară a cărților funciare distruse, sustrate sau pierdute, publicată în M. Of. nr. 62 din 14 martie 1946, cu modificările ulterioare;

l) Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii din Vechiul Regat în cărți de publicitate funciară, publicată în M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare;

m) Legea nr. 4/1953 privind Codul familiei, republicată în B. Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările și completările ulterioare;

n) Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în B. Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările și completările ulterioare;

o) Decretul nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului Familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în B. Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu excepția art. 30 - 43, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010;

p) Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat în B. Of. nr. 11 din 15 iulie 1960;

q) art. 1 - 33 și art. 36 - 147 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în M. Of. nr. 245 din 1 octombrie 1992, cu completările ulterioare;

r) Legea arendării nr. 16/1994, publicată în M. Of. nr. 91 din 7 aprilie 1994, cu modificările și completările ulterioare;

s) art. 21 - 33 din Legea locuinței nr. 114/1996, republicată în M. Of. nr. 393 din 31 decembrie 1997;

ș) art. 7, 14 și 15 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată în M. Of. nr. 743 din 2 noiembrie 2009, cu modificările ulterioare;

t) art. 32 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată în M. Of. nr. 1 din 5 ianuarie 1998, cu modificările și completările ulterioare;

ț) art. 9 alin. 8 din Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, publicată în M. Of. nr. 279 din 29 noiembrie 1995, cu modificările ulterioare;

u) titlul VI «Regimul juridic al garanțiilor reale mobiliare» al Legii nr. 99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, publicată în M. Of. nr. 236 din 27 mai 1999, cu modificările ulterioare;

v) art. 12, 14 - 25, art. 32 alin. (2), art. 43 și 44 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 privind protecția chiriașilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe, publicată în M. Of. nr. 148 din 8 aprilie 1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 241/2001, cu modificările ulterioare; de la aceeași dată, dispozițiile art. 12 și 14 - 25 nu se mai aplică nici contractelor de închiriere a locuinței în curs de executare;

w) Legea nr. 509/2002 privind agenții comerciali permanenți, publicată în M. Of. nr. 581 din 6 august 2002;

x) art. 40 alin. (1), art. 41 și 42 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în M. Of. nr. 557 din 23 iunie 2004, cu modificările ulterioare;

y) art. 1, 5 - 13, 16, art. 18 alin. (2) teza I, art. 56 alin. (1) - (4), art. 57, 59 - 63 și 65 din Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, republicată în M. Of. nr. 788 din 19 noiembrie 2009;

z) art. 90 alin. (2) din Legea gazelor nr. 351/2004, publicată în M. Of. nr. 679 din 28 iulie 2004, cu modificările și completările ulterioare;

aa) titlul X «Circulația juridică a terenurilor» al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în M. Of. nr. 653 din 22 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare;

bb) *orice alte dispoziții contrare, chiar dacă acestea sunt cuprinse în legi speciale* (sic!), rămânând să înțeleagă fiecare ce poate și cât poate.

II. Cât privește Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă¹, aceasta a fost, în considerabilă măsură și inerent, o lege de transpunere în ambianța normativă creată prin Codul de procedură civilă a dispozițiilor devansate în aplicare prin Legea nr. 202/2010 pentru accelerarea soluționării proceselor².

Astfel se poate explica, mai întâi, preluarea – adeseori *ad litteram* – și integrarea prevederilor acestei legi – să-i zicem, „intermediare” – în structura Codului de procedură civilă, precum și, mai apoi, posibila calificare a majorității dispozițiilor integrate ca măsuri pentru dinamizarea procedurilor de soluționare a proceselor civile, „constrângerea”, așa-zicând, a acestor proceduri la durate „rezonabile” ori – și mai și – la durate „optime și previzibile”. Pot fi oferite ca exemple, în acest sens, prevederile din legea de punere în aplicare a Codului de procedură civilă³ de la art. 73 alin. (1), 76 alin. (1), 78 alin. (1) C. pr. civ., cu privire la participarea terțelor persoane în procesul civil, de la art. 137 alin. (1) C. pr. civ., cu privire la competența soluționării cererii de strămutare sau de la art. 141 C. pr. civ., care interzice reiterarea unei astfel de cereri, cele de la art. 235 alin. (2) și (3) C. pr. civ., referitoare la expertiză, de la art. 487 alin. (7) C. pr. civ., cu privire la procedura completului de filtru sau de la art. 492 alin. (2) C. pr. civ., care restrâng numai la „o singură dată” posibilitatea casării hotărârii cu trimitere, de la art. 550 alin. (1) C. pr. civ., cu privire la judecarea recursului în interesul legii etc., etc.

Numeroase și semnificative pot fi considerate acele dispoziții din legea de punere în aplicare a Codului de procedură civilă prin care s-a urmărit, îndeosebi – cel

¹ Nu tăgăduim că, adeseori, intervalul instituit între data publicării actului normativ și data intrării lui în vigoare constituie aplicarea principiului *vocation legis*, „repausul legii” fiind menit să asigure „caracterul accesibil și previzibil al viitoarei reglementări și să sporească încrederea cetățenilor în statul de drept”, cum spunea și Curtea Constituțională în una dintre deciziile ei. (Decizia nr. 1105/2010, M. Of. nr. 683 din 8 octombrie 2010.) Cu o condiție însă: legea aflată în „repaus” să nu sufere alte modificări în acest interval de cunoaștere și însușire a ei; altfel „rescrierea” substanțială a legii amplifică și adâncește buimăceala. (*Obiter dictum*, mărturisim că n-am înțeles cum *vocatio legis* „sporește încrederea în statul de drept”.)

² M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010.

³ Numerele articolelor sunt cele de la data adoptării legii de punere în aplicare a codului, astfel asigurând, poate, mai lesnicioasa înțelegere a modificărilor aduse reglementării originare. În cuprinsul tratatului însă, întrebuițăm, bineînțeles, numerotarea articolelor din Codul de procedură civilă în forma republicată a acestuia în M. Of. nr. 545 din 3 august 2012.

puțin așa opinăm – asigurarea „accesibilității”¹ și a „previzibilității” normei – atribute intrinseci „calității legii”. De exemplu: prevederile art. 438 alin. (1) C. pr. civ., cu privire la completarea hotărârii pronunțate în căile extraordinare de atac sau în fond după casare cu reținerea cauzei; prevederile art. 471 C. pr. civ., cu privire la termenul acordat pentru modificarea și/sau completarea cererii de apel; cele ale art. 474 alin. (4) C. pr. civ., cu privire la unele soluții ale instanței de apel; prevederile art. 500 alin. (1) C. pr. civ., cu privire la termenul de exercitare a contestației în anulare; dispozițiile art. 475 C. pr. civ., cu privire la aplicarea principiului *non reformatio in peius*; prevederile art. 942 alin. (1) și (2) C. pr. civ., cu privire la executarea măsurii sechestrului asigurator; cele ale art. 948 alin. (2) C. pr. civ., cu privire la calea de atac împotriva încheierii executorii de sechestrul asupra unei nave civile etc., etc.

Numeroase și notabile sunt, de asemenea, prevederile legii de punere în aplicare a Codului de procedură civilă prin care au fost „acoperite” unele lacune legislative din forma primară a codului, precum: cele ale art. 63 alin. (3) și (4) C. pr. civ., cu privire la condițiile de exercitare a căii de atac împotriva încheierii de respingere ca inadmisibilă a cererii de intervenție făcută de către terț și obligativitatea comunicării încheierii; cele ale art. 93 pct. 1 C.pr.civ, cu privire la competența curții de apel în materia contenciosului administrativ; cele ale art. 115 alin. (2) C. pr. civ., cu privire la competența exclusivă în cazul pluralității de moșteniri deschise succesiv; cele ale art. 418 alin. (2) C. pr. civ., cu privire la denumirea hotărârilor; cele art. 459 alin. (3) C. pr. civ., cu privire la ordinea exercitării căilor extraordinare de atac; cele ale art. 604 alin. (4) C. pr. civ., cu privire la posibilitatea exercitării recursului împotriva hotărârii curții de apel, după admiterea acțiunii în anularea hotărârii arbitrale și soluționarea în fond a litigiului; cele de la art. 595¹ C. pr. civ., cu privire la posibilitatea exercitării, separat, a acțiunii în anulare împotriva unor încheieri ale tribunalului arbitral; cele ale art. 948 alin. (2) C. pr. civ., cu privire la calea de atac împotriva încheierii executorii de sechestrul asupra unei nave civile etc.

Există numeroase dispoziții în legea de punere în aplicare a Codului de procedură civilă prin care, simplamente, se realizează corelările necesare între reglementări, pentru a asigura și astfel coerența reglementărilor și previzibilitatea lor. De exemplu, art. 73 alin. (1), art. 76 alin. (1), art. 78 alin. (1) C. pr. civ. în materia participării terțelor persoane în procesul civil, art. 140 alin. (1) C. pr. civ., în materia strămutării proceselor; art. 200 alin. (2) C. pr. civ., în materia întâmpinării, art. 272 alin. (1) C. pr. civ., cu privire la data certă conferită de avocat, art. 505 alin. (1) C. pr. civ. cu privire la termenul de exercitare a contestației în anulare, art. 999 C. pr. civ., cu privire la domeniul ordonanței de plată etc.

În fine, unele dintre dispozițiile legii de punere în aplicare a Codului de procedură civilă sunt doar dispoziții de rigoare conceptuală sau terminologică. De exemplu: art. 32 alin. (1) C. pr. civ., cu privire la capacitatea procesuală; art. 111 alin (1) C. pr. civ. cu privire la competența teritorială alternativă; art. 115 alin. (2) C. pr. civ., cu privire la competența exclusivă; art. 236 alin. (2¹) C. pr. civ., cu privire la rolul activ al judecătorului; art. 475 C. pr. civ., cu privire la limitele aplicării principiului *non reformatio*

¹ În ce ne privește, în contradicție, se pare, chiar cu jurisprudența instanței europene de la Luxembourg, considerăm că „accesibilitatea” normei nu trebuie redusă doar la „disponibilitatea” ei, asigurată prin publicarea normei. Mai pe larg, a se vedea: I. Deleanu, „Accesibilitatea” și „previzibilitatea” legii în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale, în revista Dreptul nr. 8/2011, p. 21 și urm.

in peius; art. 500 alin. (1) C. pr. civ., cu privire la termenul de exercitare a contestației în anulare; art. 600 alin. (2) C. pr. civ., cu privire la calificarea hotărârilor arbitrale ca titluri executorii; art. 941 C. pr. civ. cu privire la procedura de soluționare a cererii de sechestru asigurător etc.

Prin unele dintre prevederile legii de punere în aplicare a Codului de procedură civilă fie s-au reconsiderat reglementări anterioare, fie s-au „tranșat” unele dileme doctrinare și/sau jurisprudențiale. Astfel: prin dispozițiile art. 89 alin. (4) C. pr. civ. – preluându-se, parțial, modelul altor reglementări, dar, în opinia noastră, fără o justificare rezonabilă – s-a recunoscut și persoanelor juridice posibilitatea de a beneficia, la cerere, de facilități sub formă de reduceri, eșalonări sau amânări pentru plata taxelor judiciare de timbru datorate pentru acțiuni și cereri introduse la instanțele judecătorești, în condițiile legii speciale; în concordanță cu considerentele și dispozițivul unei decizii pronunțate în interesul legii – decizie însă controversată –, prin dispozițiile art. 92 lit. j) C. pr. civ. s-a înscris, restrictiv, în competența judecătorilor și soluționarea cererilor privind obligația de a face, neevaluabile în bani, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe, în considerarea naturii cererii; prin dispozițiile art. 137 alin. (1) C. pr. civ., parțial, cu totul justificat, s-a reconsiderat competența materială pentru soluționarea unor cereri de strămutare a proceselor, dându-se în competența curților de apel cererile de strămutare a proceselor pentru motive de bănuială legitimă, neexistând, într-adevăr, niciun motiv rezonabil ca asemenea cererii să fie rezolvate chiar de către instanța supremă; nu doar pentru corelare, ci, mai ales, pentru a garanta și pe această cale dreptul părții la dezbateri contradictorii și dreptul ei la apărare, art. 152 alin. (4¹) C. pr. civ. a dobândit o formulare mai precisă, astfel încât termenul în cunoștință să opereze numai față de cel căruia există certitudinea că i s-a înmănat citația pentru un termen de judecată; obligativitatea motivării opiniilor aflate în divergență la adoptarea hotărârii, soluție concordantă cu dreptul părții la un proces echitabil și cu principiul transparenței democratice a justiției; reconfirmându-se posibilitatea invocării unei excepții de neconstituționalitate și în fața tribunalului arbitral – indiferent de natura litigiului, distincție acum desuetă, deși încă cultivată prin dispozițiile constituționale –, art. 602 alin. (2) C. pr. civ. a introdus, justificat, ca motiv al acțiunii în anularea hotărârii arbitrale admiterea excepției invocate după pronunțarea în fond de către tribunalul arbitral în respectivul litigiu, art. 606 alin. (2) C. pr. civ. precizând termenul în care se poate exercita acțiunea în anulare; cu totul notabilă și deplin justificată este soluția trimiterii cauzei de către curtea de apel spre rejudecare tribunalului arbitral, în unele dintre cazurile prevăzute de art. 599 alin. (1) C. pr. civ.; art. 604 alin. (4) C. pr. civ., inevitabil și rațional, a prevăzut calea de atac a recursului împotriva hotărârii curții de apel pronunțate în fond, după admiterea acțiunii în anularea hotărârii arbitrale; din perspectiva prevederilor art. 980 alin. (2) C. pr. civ., excesivă și greu compatibilă cu principiile jurisdicției etice ni se pare soluția judecării în echitate de către curtea de apel, soluție împrumutată, dar aflată într-o cu totul altă ambianță de reglementare; remarcăm, cu satisfacție, înlăturarea unor dispoziții anacronice, introduse la sugestia membrilor comisiei parlamentare sesizate în fond de la Camera Deputaților [cele ale art. 188 alin. (3) C. pr. civ., cu privire la o procedură prealabilă obligatorie și cele ale art. 540 alin. (2) C. pr. civ., cu privire la forma scrisă *ad validitatem* a convenției arbitrale]; în sfârșit, de principiu, a fost înlăturată procedura investirii cu formulă executorie, procedură strict și abuziv formală, neconstituțională și absolut inutilă.

• Cum era de așteptat, prin legea de punere în aplicare a codului au fost *abrogate* dispozițiile contrare celor cuprinse în cod, respectiv:

a) „Codicele de procedură civilă” (sau „Codul de procedură civilă”), republicat în M. Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările și completările ulterioare;

b) Codul de procedură civilă Carol al II-lea (Decretul-lege nr. 2.899/1940), publicat în M. Of. nr. 201 din 31 august 1940;

c) Legea nr. 18/1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă, publicată în M. Of. nr. 35 din 12 februarie 1948;

d) Decretul Consiliului de Stat nr. 203/1974 pentru înființarea și organizarea de secții maritime și fluviale la unele instanțe judecătorești și unități de procuratură, publicat în B. Of. nr. 131 din 31 octombrie 1974, cu modificările și completările ulterioare;

e) Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în M. Of. nr. 245 din 1 octombrie 1992, cu modificările și completările ulterioare;

f) art. 24 alin. (2) din Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, publicată în M. Of. nr. 279 din 29 noiembrie 1995, cu modificările ulterioare;

g) Ordonanța Guvernului nr. 5/2001 privind procedura somației de plată, publicată în M. Of. nr. 422 din 30 iulie 2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 295/2002, cu modificările și completările ulterioare;

h) art. 12 din Legea nr. 240/2004 privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte, republicată în M. Of. nr. 313 din 22 aprilie 2008;

i) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 119/2007 privind măsurile pentru combaterea întârzierii executării obligațiilor de plată rezultate din contracte între profesioniști, publicată în M. Of. nr. 738 din 31 octombrie 2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 118/2008, cu modificările ulterioare;

j) art. 229¹ din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011, cu modificările și completările ulterioare;

k) orice alte dispoziții contrare, *chiar dacă sunt cuprinse în legi speciale* (s.n)¹.

• Pentru asigurarea coerenței reglementărilor și pentru facilitarea aplicării noilor reglementări procedurale, au fost deja *modificate sau completate* unele dintre prevederile actelor normative în vigoare:

> Articolul 62 din Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin, publicată în M. Of. nr. 100 din 1 mai 1934, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

„În termen de 5 zile de la comunicarea somațiunii, debitorul poate face contestație la executare.

¹ Cu aceeași „generozitate” și „comoditate” ca la legea de punere în aplicare a Codului civil, legiuitorul lasă la discreția interpretului să „pescuiască” din întreaga reglementare activă tot ceea ce i se pare a fi în contradicție cu noua reglementare procedurală. Inutil să mai avertizăm la ce consecințe se va ajunge în jurisprudență prin cultivarea unei asemenea libertăți de „selectare”.

Contestația se va introduce la instanța de executare, care o va judeca potrivit Codului de procedură civilă, de urgență și cu precădere, înaintea oricărei alte pricini.

Hotărârea pronunțată asupra contestației va putea fi atacată numai cu apel în termen de 15 zile de la pronunțare.

Instanța va putea suspenda executarea numai în cazul în care contestatorul nu recunoaște semnătura, înscriindu-se în fals, sau nu recunoaște procura.

În caz de suspendare a executării, creditorul va putea obține măsuri de asigurare”.

> Articolul 54 din Legea nr. 59/1934 asupra cecului, publicată în M. Of. nr. 100 din 1 mai 1934, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

„În termen de 5 zile de la primirea somațiunii, debitorul poate face contestație la executare.

Contestația se va introduce la instanța de executare, care o va judeca potrivit Codului de procedură civilă, de urgență și cu precădere, înaintea oricărei alte pricini.

Hotărârea pronunțată asupra contestației va putea fi atacată numai cu apel în termen de 15 zile de la pronunțare.

Instanța va putea suspenda executarea numai în cazul în care contestatorul nu recunoaște semnătura, înscriindu-se în fals, sau nu recunoaște procura.

În caz de suspendare a executării, creditorul va putea obține măsuri de asigurare”.

> Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată în M. Of. nr. 1.066 din 17 noiembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Titlul se modifică și va avea următorul cuprins:

„Legea societăților”

2. Articolul 1 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) În vederea desfășurării de activități cu scop lucrativ, persoanele fizice și persoanele juridice se pot asocia și pot constitui societăți cu personalitate juridică, cu respectarea dispozițiilor prezentei legi.

(2) Societățile prevăzute la alin. (1) cu sediul în România sunt persoane juridice române”.

3. La articolul 2, partea introductivă se modifică și va avea următorul cuprins:

„Dacă prin lege nu se prevede altfel, societățile cu personalitate juridică se constituie în una dintre următoarele forme:”

4. Articolul 4 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Societatea cu personalitate juridică va avea cel puțin 2 asociați, în afară de cazul în care legea prevede altfel”.

5. La articolul 10, alineatele (2) și (3) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(2) Cu excepția cazului în care societatea este transformată într-o societate de altă formă, capitalul social al societăților prevăzute la alin. (1) nu poate fi redus sub minimul legal decât dacă valoarea sa este adusă la un nivel cel puțin egal cu minimul legal prin adoptarea unei hotărâri de majorare de capital în același timp cu hotărârea de reducere a capitalului. În cazul încălcării acestor dispoziții, orice persoană interesată se poate adresa instanței pentru a cere dizolvarea societății. Societatea nu va fi dizolvată dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de dizolvare, capitalul social este adus la valoarea minimului legal prevăzut de prezenta lege.

(3) Numărul acționarilor în societatea pe acțiuni nu poate fi mai mic de 2. În cazul în care societatea are mai puțin de 2 acționari pe o perioadă mai lungă de 9 luni, orice persoană interesată poate solicita instanței dizolvarea societății. Societatea nu va fi dizolvată dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de dizolvare, numărul minim de acționari prevăzut de prezenta lege este reconstituit”.

6. La articolul 48, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă societatea nu se conformează, orice persoană interesată poate cere tribunalului să oblige organele societății să le regularizeze, sub sancțiunea plății de daune-interese potrivit dreptului comun”.

7. La articolul 58, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) La data la care hotărârea judecătorească de constatare sau declarare a nulității a devenit definitivă, societatea încetează fără efect retroactiv și intră în lichidare. Dispozițiile legale privind lichidarea societăților ca urmare a dizolvării se aplică în mod corespunzător”.

8. Articolul 60 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Încheierile judecătorului delegat privitoare la înmatriculare sau la orice alte înregistrări în registrul comerțului sunt executorii și sunt supuse numai apelului.

(2) Termenul de apel este de 15 zile și curge de la data pronunțării încheierii pentru părți și de la data publicării încheierii sau a actului modificator al actului constitutiv în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, pentru orice alte persoane interesate.

(3) Apelul se depune și se menționează în registrul comerțului unde s-a făcut înregistrarea. În termen de 3 zile de la data depunerii, oficiul registrului comerțului înaintează apelul curții de apel în a cărei rază teritorială se află sediul societății, iar în cazul sucursalelor înființate în alt județ, curții de apel în a cărei rază teritorială se află sediul sucursalei.

(4) Dispozițiile Codului de procedură civilă cu privire la procedura scrisă prealabilă judecării apelului se aplică în mod corespunzător.

(5) În cazul admiterii apelului, decizia instanței de apel va fi menționată în registrul comerțului, fiind aplicabile dispozițiile art. 48, 49 și 56 - 59”.

9. La articolul 62, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Hotărârea pronunțată asupra opoziției este supusă numai apelului”.

10. La articolul 132, alineatele (9) și (10) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(9) Cererea se va judeca în camera de consiliu. Hotărârea judecătorească pronunțată este supusă numai apelului.

(10) Hotărârea definitivă de anulare va fi menționată în registrul comerțului și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a. De la data publicării ea este opozabilă tuturor acționarilor”.

11. La articolul 133, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Instanța, încuviințând suspendarea, îl poate obliga pe reclamant la o cauțiune”.

12. La articolul 133, alineatul (3) se abrogă.

13. La articolul 153²⁴, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) În cazul neîntrunirii adunării generale extraordinare în conformitate cu alin. (1) sau dacă adunarea generală extraordinară nu a putut delibera valabil nici în a doua convocare, orice persoană interesată se poate adresa instanței pentru a cere dizolvarea societății. Dizolvarea poate fi cerută și în cazul în care obligația impusă

societății potrivit alin. (4) nu este respectată. În oricare dintre aceste cazuri instanța poate acorda societății un termen ce nu poate depăși 6 luni pentru regularizarea situației. Societatea nu va fi dizolvată dacă reconstituirea activului net până la nivelul unei valori cel puțin egale cu jumătate din capitalul social are loc până în momentul rămânării definitive a hotărârii judecătorești de dizolvare”.

14. La articolul 155, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) Dacă acțiunea se pornește împotriva directorilor, aceștia sunt suspendați de drept din funcție până la rămânerea definitivă a hotărârii”.

15. La articolul 155¹, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) După rămânerea definitivă a hotărârii instanței de admitere a acțiunii prevăzute la alin. (1), adunarea generală a acționarilor, respectiv consiliul de supraveghere va putea decide încetarea mandatului administratorilor, directorilor și membrilor consiliului de supraveghere, respectiv al membrilor directoratului, și înlocuirea acestora”.

16. La articolul 204, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) După fiecare modificare a actului constitutiv, administratorii, respectiv directoratul vor depune la registrul comerțului actul modificator și textul complet al actului constitutiv, actualizat cu toate modificările, care vor fi înregistrate în temeiul încheierii judecătorului-delegat, cu excepția situațiilor stipulate la art. 223 alin. (3) și la art. 226 alin. (2), când înregistrarea va fi efectuată pe baza hotărârii definitive de excludere sau de retragere”.

17. La articolul 206, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Când opoziția a fost admisă, asociații trebuie să decidă, în termen de o lună de la data la care hotărârea a rămas definitivă, dacă înțeleg să renunțe la prelungire sau să îl excludă din societate pe asociatul debitor al oponentului”.

18. La articolul 208, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Reducerea capitalului social nu are efect și nu se fac plăți în beneficiul acționarilor până când creditorii nu vor fi obținut realizarea creanțelor lor ori garanții adecvate sau până la data la care instanța a respins cererea creditorilor ca inadmisibilă ori, apreciind că societatea a oferit creditorilor garanții adecvate sau că, luându-se în considerare activul societății, garanțiile nu sunt necesare, a respins cererea creditorilor ca neîntemeiată, iar hotărârea judecătorească a rămas definitivă”.

19. La articolul 223, după alineatul (3) se introduce un nou alineat, alineatul (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) Hotărârea prin care instanța se pronunță asupra cererii de excludere este supusă numai apelului”.

20. La articolul 223, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Hotărârea definitivă de excludere se depune, în termen de 15 zile, la oficiul registrului comerțului pentru a fi înscrisă în registru, iar dispozitivul hotărârii se publică, la cererea societății, în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a”.

21. La articolul 226 alineatul (1), litera c) se modifică și va avea următorul cuprins:

„c) în lipsa unor prevederi în actul constitutiv sau când nu se realizează acordul unanim asociatul se poate retrage pentru motive temeinice, în baza unei hotărâri a tribunalului, supusă numai apelului”.

22. La articolul 232, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Înscrisura și publicarea se vor face conform art. 204, când dizolvarea are loc în baza unei hotărâri a adunării generale, și în termen de 15 zile de la data la care hotărârea judecătorească a rămas definitivă, când dizolvarea a fost pronunțată de justiție”.

23. La articolul 237 alineatul (1), după litera c) se introduce o nouă literă, litera c¹), cu următorul cuprins:

„c¹) societatea s-a aflat mai mult de 3 ani în inactivitate temporară, anunțată organelor fiscale și înscrisă în registrul comerțului; termenul de 3 ani curge de la data înscrierii în registrul comerțului a mențiunii privind starea de inactivitate temporară a societății;”

24. La articolul 237, alineatele (5) - (7) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(5) Orice persoană interesată poate face numai apel împotriva hotărârii de dizolvare, în termen de 30 de zile de la efectuarea publicității potrivit prevederilor alin. (3) și (4). Apelantul va depune o copie a apelului la oficiul registrului comerțului la care este înregistrată societatea a cărei dizolvare a fost pronunțată.

(6) La data la care hotărârea judecătorească de dizolvare rămâne definitivă, persoana juridică intră în lichidare, potrivit prevederilor prezentei legi.

(7) Dacă în termen de 3 luni de la data la care hotărârea judecătorească de dizolvare a rămas definitivă nu se procedează la numirea lichidatorului, judecătorul delegat, la cererea oricărei persoane interesate, numește un lichidator de pe Lista practicienilor în reorganizare și lichidare, remunerarea acestuia urmând a fi făcută din averea persoanei juridice dizolvate sau, în cazul lipsei acesteia, din fondul de lichidare constituit în temeiul prevederilor art. 4 alin. (6) din Legea nr. 85/2006, cu modificările și completările ulterioare”.

25. La articolul 243, alineatele (2) și (5) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(2) Opoziția se face în termen de 30 de zile de la data publicării proiectului de fuziune sau de divizare în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a. Ea se depune la oficiul registrului comerțului, care, în termen de 3 zile de la data depunerii, o va menționa în registru și o va înainta instanței judecătorești competente. Hotărârea pronunțată asupra opoziției este supusă numai apelului.

.....
(5) Dacă societatea debitoare sau, după caz, societatea succesoare în drepturile și obligațiile societății debitoare a făcut în cursul procesului o ofertă pentru constituirea unor garanții sau privilegii apreciate de instanță ca fiind necesare și adecvate pentru satisfacerea creanței creditorului, instanța va pronunța o încheiere prin care va acorda părților un termen pentru constituirea acelor garanții. Încheierea pronunțată de instanță este supusă apelului odată cu fondul”.

26. La articolul 260, alineatele (8) și (10) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(8) În termen de 15 zile de la terminarea lichidării, lichidatorii vor depune la registrul comerțului cererea de radiere a societății din registrul comerțului, sub sancțiunea unei amenzi judiciare de 200 lei pentru fiecare zi de întârziere, care va fi aplicată de tribunalul în circumscripția căruia își are sediul societatea, în urma sesizării oricărei părți interesate. Încheierea judecătorului prin care se dispune amendarea lichidatorului este executorie și poate fi atacată numai cu apel.

.....
(10) Dacă în termen de 3 luni de la expirarea termenului menționat la alin. (1), prelungit de tribunal după caz, oficiul registrului comerțului nu a fost sesizat cu nicio cerere de radiere sau cu nicio cerere de numire a lichidatorului, societatea este radiată din oficiu din registrul comerțului. Radierea se dispune prin sentință a tribunalului în a cărui circumscripție se află sediul societății, pronunțată la cererea Oficiului Național al

Registrului Comerțului, cu citarea societății și a Agenției Naționale de Administrare Fiscală și a direcției generale a finanțelor publice județene sau a municipiului București, după caz”.

27. La articolul 262, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Împotriva sentinței se poate declara numai apel de către asociați sau administratori, în termen de 15 zile de la pronunțare”.

28. La articolul 263, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) După expirarea termenului prevăzut la alin. (2) sau după ce hotărârea asupra opoziției a rămas definitivă, situația financiară de lichidare și repartizare se consideră aprobată și lichidatorii sunt liberați”.

29. La articolul 264, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) În cazul în care majoritatea nu a fost obținută, numirea se face de tribunal, la cererea oricărui dintre administratori, respectiv dintre membrii directoratului, sau dintre asociați, cu citarea societății și a celor care au cerut-o. Hotărârea este supusă numai apelului”.

30. La articolul 270^{2d}, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Opoziția prevăzută la alin. (1) suspendă executarea operațiunii până la data la care hotărârea judecătorească rămâne definitivă, în afară de cazul în care societatea debitoare face dovada plății datoriilor sau oferă garanții acceptate de creditorii ori încheie cu aceștia un acord pentru plata datoriilor”.

31. În tot cuprinsul legii, sintagma „societate comercială” sau, după caz, „societăți comerciale” se înlocuiește cu termenul „societate” sau, după caz, „societăți”.

> Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată în M. Of. nr. 1 din 5 ianuarie 1998, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 9, alineatul (9) va avea următorul cuprins:

„(9) Nerespectarea obligațiilor prevăzute la alin. (6) de către primar sau secretar atrage atât răspunderea administrativă și disciplinară a acestuia, potrivit legii, cât și plata de penalități în condițiile prevăzute la art. 894 din Codul de procedură civilă sau, după caz, și de daune-interese potrivit Codului civil”.

2. La articolul 64, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă instanța admite plângerea, primarul va fi obligat să execute de îndată înmânarea titlului de proprietate sau, după caz, punerea efectivă în posesie, sub sancțiunea plății de penalități în condițiile prevăzute la art. 894 din Codul de procedură civilă”.

> Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție, republicată în M. Of. nr. 541 din 8 august 2007, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 49, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Hotărârile Tribunalului București privind autorizarea utilizării unei licențe obligatorii, precum și cele privind remunerația prevăzută în raport cu utilizarea acesteia sunt supuse numai apelului la Curtea de Apel București”.

2. La articolul 57, alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Hotărârea Comisiei de reexaminare, motivată, se comunică părților în termen de 30 de zile de la pronunțare și poate fi atacată cu contestație la Tribunalul București în termen de 30 de zile de la comunicare.

(2) Hotărârile Tribunalului București pot fi atacate numai cu apel la Curtea de Apel București”.

3. Articolul 64 va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă titularul unui brevet de invenție sau persoanele titulare ale unui drept de proprietate industrială protejat printr-un brevet de invenție acordat de statul român și

succesorii lor în drept, deținut în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, cărora le-au fost încălcate drepturile patrimoniale conferite de brevet prin exploatarea invenției în mod abuziv, fără consimțământul titularului sau prin orice fapte de încălcare a drepturilor acestuia, sau orice altă persoană care exercită dreptul de proprietate industrială cu consimțământul titularului face dovada credibilă că dreptul său de proprietate industrială protejat printr-un brevet de invenție face obiectul unei acțiuni ilicite, actuale sau iminente și că această acțiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat, poate să ceară instanței judecătorești luarea unor măsuri provizorii.

(2) Instanța judecătorească poate să dispună în special:

a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;

b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor. Sunt aplicabile prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2005 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate industrială, aprobată cu modificări prin Legea nr. 280/2005, cu completările ulterioare.

(3) Dispozițiile procedurale aplicabile sunt cuprinse în dispozițiile Codului de procedură civilă privitoare la măsurile provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală.

(4) Măsurile provizorii pot fi dispuse și împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept protejat prin prezenta lege”.

> Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor, republicată în M. Of. nr. 876 din 20 decembrie 2007, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 25, alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Hotărârea Comisiei de contestații se comunică părților în termen de 30 de zile de la pronunțare și poate fi atacată cu contestație la Tribunalul București, în termen de 30 de zile de la comunicare. Hotărârea este supusă numai apelului.

(2) Hotărârile Comisiei de contestații rămase definitive se publică în Buletinul oficial de proprietate industrială al O.S.I.M., în termen de 60 de zile de la pronunțarea hotărârii”.

2. Articolul 53 va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă titularul unui desen ori model înregistrat sau orice altă persoană care exercită dreptul de proprietate industrială cu consimțământul titularului face dovada credibilă că dreptul de proprietate industrială asupra desenului sau modelului face obiectul unei acțiuni ilicite, actuale sau iminente și că această acțiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat, poate să ceară instanței judecătorești luarea unor măsuri provizorii.

(2) Instanța judecătorească poate să dispună în special:

a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;

b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor. Sunt aplicabile prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2005 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate industrială, aprobată cu modificări prin Legea nr. 280/2005, cu completările ulterioare.

(3) Dispozițiile procedurale aplicabile sunt cuprinse în dispozițiile Codului de procedură civilă privitoare la măsurile provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală.

(4) Măsurile provizorii pot fi dispuse și împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept protejat prin prezenta lege”.

> La articolul 16 din Legea nr. 16/1995 privind protecția topografiilor produselor semiconductoare, republicată în M. Of. nr. 824 din 6 octombrie 2006, alineatele (3) și (4) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(3) Hotărârea motivată a Comisiei de reexaminare se comunică părților în termen de 15 zile de la pronunțare și poate fi atacată cu contestație la Tribunalul București, în termen de 30 de zile de la comunicare.

(4) Hotărârea Tribunalului București poate fi atacată numai cu apel la Curtea de Apel București”.

> După articolul 75 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, republicată în M. Of. nr. 732 din 18 octombrie 2011, cu modificările ulterioare, se introduce un nou articol, articolul 75¹, cu următorul cuprins:

„(1) Succesibilul sau altă persoană interesată poate sesiza direct instanța judecătorească în vederea dezbaterii unei succesiuni.

(2) Dispozițiile art. 188 alin. (3) din Codul de procedură civilă sunt aplicabile”.

> La articolul 88 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în M. Of. nr. 98 din 7 februarie 2011, cu modificările ulterioare, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Împotriva hotărârilor pronunțate potrivit alin. (2) și (3) partea interesată poate formula contestație la Secția de contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București”.

> Ordonanța Guvernului nr. 32/1995 privind timbrul judiciar, publicată în M. Of. nr. 201 din 30 august 1995, aprobată cu modificări prin Legea nr. 106/1995, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„Se instituie timbrul judiciar, care, în condițiile prezentei ordonanțe, se aplică acțiunilor, cererilor, actelor și serviciilor de competența tuturor instanțelor judecătorești, Ministerului Justiției, Parchetului General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și actelor ce se îndeplinesc de către notarii publici și executorii judecătorești”.

2. La articolul 4, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„Cererilor adresate instanțelor judecătorești pentru eliberarea de copii și certificate, celor adresate executorilor judecătorești pentru comunicarea notificărilor, precum și oricăror alte cereri care nu fac obiectul activității de judecată, dar sunt supuse taxei de timbru, potrivit legii, li se aplică timbre judiciare de 0,15 lei”.

> La articolul 50 din Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată în M. Of. nr. 201 din 3 martie 2006, cu modificările și completările ulterioare, alineatele (3), (4) și (6) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(3) Hotărârea pronunțată de judecătorie poate fi atacată numai cu apel.

(4) Hotărârea judecătorească definitivă se comunică, din oficiu, biroului teritorial de către instanța care s-a pronunțat ultima asupra fondului.

.....
(6) În cazul respingerii plângerii prin hotărâre judecătorească definitivă, notările făcute se radiază din oficiu”.

> Articolul 139 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, publicată în M. Of. nr. 60 din 26 martie 1996, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Titularii drepturilor recunoscute și protejate prin prezenta lege pot solicita instanțelor de judecată sau altor organisme competente, după caz, recunoașterea

drepturilor lor și constatarea încălcării acestora și pot pretinde acordarea de despăgubiri pentru repararea prejudiciului cauzat. Aceleași solicitări pot fi formulate în numele și pentru titularii de drepturi de către organismele de gestiune, de către asociațiile de combatere a pirateriei sau de către persoanele autorizate să utilizeze drepturi protejate prin prezenta lege, conform mandatului acordat în acest sens. Când o acțiune a fost pornită de titular, persoanele autorizate să utilizeze drepturi protejate prin prezenta lege pot să intervină în proces, solicitând repararea prejudiciului ce le-a fost cauzat.

(2) La stabilirea despăgubirilor instanța de judecată ia în considerare:

a) fie criteriul, cum ar fi consecințele economice negative, în special câștigul nerealizat, beneficiile realizate pe nedrept de făptuitor și, atunci când este cazul, alte elemente în afara factorilor economici, cum ar fi daunele morale cauzate titularului dreptului;

b) fie acordarea de despăgubiri reprezentând triplul sumelor care ar fi fost legal datorate pentru tipul de utilizare ce a făcut obiectul faptei ilicite, în cazul în care nu se pot aplica criteriile prevăzute la lit. a).

(3) Dacă titularul dreptului de autor sau una dintre persoanele prevăzute la alin. (1) face dovada credibilă că dreptul de autor face obiectul unei acțiuni ilicite, actuale sau iminente și că această acțiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat, poate să ceară instanței judecătorești luarea unor măsuri provizorii. Instanța judecătorească poate să dispună în special:

a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;

b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor;

c) luarea măsurilor necesare pentru a asigura repararea pagubei; în acest scop, instanța poate dispune luarea de măsuri asigurătorii asupra bunurilor mobile și imobile ale persoanei presupuse a fi încălcat drepturile recunoscute de prezenta lege, inclusiv blocarea conturilor sale bancare și a altor bunuri. În acest scop, autoritățile competente pot să dispună comunicarea de documente bancare, financiare sau comerciale ori accesul corespunzător la informațiile pertinente;

d) ridicarea sau predarea către autoritățile competente a mărfurilor cu privire la care există suspiciuni privind încălcarea unui drept prevăzut de prezenta lege, pentru a împiedica introducerea acestora în circuitul comercial.

(4) Dispozițiile procedurale aplicabile sunt cuprinse în prevederile Codului de procedură civilă referitoare la măsurile provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală.

(5) Aceleași măsuri pot fi cerute, în aceleași condiții, împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept protejat prin prezenta lege.

(6) Măsurile prevăzute la alin. (3) și (5) pot să includă descrierea detaliată, cu ori fără prelevare de eșantioane, sau sechestrarea reală a mărfurilor în litigiu și, în cazurile corespunzătoare, a materialelor și instrumentelor utilizate pentru a produce și/sau a distribui aceste mărfuri, precum și documentele care se referă la ele. Aceste măsuri vor fi avute în vedere și în aplicarea dispozițiilor art. 96 - 99 din Codul de procedură penală.

(7) Instanța poate să autorizeze ridicarea de obiecte și înscrisuri care constituie dovezi ale încălcării drepturilor de autor sau a drepturilor conexe, în original ori în copie, chiar și atunci când acestea se află în posesia părții adverse. În cazul încălcărilor comise la scară comercială, autoritățile competente pot să dispună, de aseme-

nea, comunicarea de documente bancare, financiare sau comerciale ori accesul corespunzător la informațiile pertinente.

(8) Pentru adoptarea măsurilor prevăzute la alin. (3) și (7), sub rezerva asigurării protecției informațiilor confidențiale, instanțele judecătorești vor pretinde reclamantului să furnizeze orice element de probă, accesibil în mod rezonabil, pentru a dovedi cu suficientă certitudine că s-a adus atingere dreptului său ori că o astfel de atingere este iminentă. Se consideră ca reprezentând element de probă suficient numărul de copii ale unei opere sau ale oricărui alt obiect protejat, la aprecierea instanței de judecată. În acest caz, instanțele judecătorești pot să ceară reclamantului să depună o cauțiune suficientă pentru a asigura compensarea oricărui prejudiciu care ar putea fi suferit de părât.

(9) Măsurile de asigurare a dovezilor sau de constatare a unei stări de fapt dispuse de instanță vor fi duse la îndeplinire prin executor judecătoresc. Titularii drepturilor ce se presupune că au fost încălcate ori cu privire la care există pericolul de a fi încălcate sau reprezentanții acestor titulari au dreptul de a participa la punerea în executare a măsurilor de asigurare a dovezilor ori de constatare a unei stări de fapt.

(10) Titularii drepturilor încălcate pot cere instanței de judecată să dispună aplicarea oricăreia dintre următoarele măsuri:

a) remiterea, pentru acoperirea prejudiciilor suferite, a încasărilor realizate prin actul ilicit;

b) distrugerea echipamentelor și a mijloacelor aflate în proprietatea făptuitorului, a căror destinație unică sau principală a fost aceea de producere a actului ilicit;

c) scoaterea din circuitul comercial, prin confiscare și distrugere, a copiilor efectuate ilegal;

d) răspândirea informațiilor cu privire la hotărârea instanței de judecată, inclusiv afișarea hotărârii, precum și publicarea sa integrală sau parțială în mijloacele de comunicare în masă, pe cheltuiala celui care a săvârșit fapta; în aceleași condiții instanțele pot dispune măsuri suplimentare de publicitate adaptate circumstanțelor particulare ale cazului, inclusiv o publicitate de mare amploare.

(11) Instanța de judecată dispune aplicarea măsurilor prevăzute la alin. (10) pe cheltuiala făptuitorului, cu excepția cazului în care există motive temeinice pentru ca acesta să nu suporte cheltuielile.

(12) Măsurile prevăzute la alin. (10) lit. b) și c) pot fi dispuse și de procuror cu ocazia rezolvării cauzei în faza de urmărire penală. Dispozițiile alin. (10) lit. c) nu se aplică pentru construcțiile realizate cu încălcarea drepturilor privind opera de arhitectură, protejate prin prezenta lege, dacă distrugerea clădirii nu este impusă de circumstanțele cazului respectiv.

(13) În dispunerea măsurilor prevăzute la alin. (10), instanța de judecată va respecta principiul proporționalității cu gravitatea încălcării drepturilor protejate de prezenta lege și va lua în considerare interesele terților susceptibili de a fi afectați de aceste măsuri.

(14) Autoritățile judiciare sunt obligate să comunice părților soluțiile adoptate în cauzele de încălcare a drepturilor reglementate de prezenta lege.

(15) Guvernul României, prin Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, sprijină elaborarea, de către asociațiile și organizațiile profesionale, a codurilor de conduită la nivel comunitar, destinate să contribuie la asigurarea respectării drepturilor prevăzute de prezenta lege, în special în ceea ce privește utilizarea codurilor ce permit identificarea fabricantului, aplicate pe discuri optice. De asemenea, Guvernul României

Prof. univ. emerit dr. ION DELEANU

**TRATAT
de
PROCEDURĂ CIVILĂ**

Volumul II

Noul Cod de procedură civilă

Universul Juridic

București

-2013-

SIGLE ȘI ABREVIERI

alin.	- alineat
<i>apud</i>	- citat după
art.	- articol
B. Of.	- Buletinul Oficial, Partea I
B.C.	- Revista „Buletinul Casației”
B.C.A.	- Revista „Buletinul Curților de Apel”
B.J.	- Buletinul Jurisprudenței, baza de date, Ed. C.H.Beck
C.A.C.I.	- Curtea de Arbitraj Comercial Internațional
C. civ. fr. (it.), (g.)	- Codul civil francez, (italian), (german)
C. civ.	- Codul civil
C. com.	- Codul comercial
C. fam.	- Codul familiei
C. muncii	- Codul muncii
C. pen.	- Codul penal
C. pr. civ.	- Codul de procedură civilă
C. pr. pen.	- Codul de procedură penală
c.	- contra
C.A.	- Curtea de Apel
C.A.B., B.J.	- Curtea de Apel București, Buletinul Jurisprudenței
C.D.	- Culegere de decizii
C.D.H.	- Culegere de decizii și hotărâri
C.E.D.O.	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CPCI	- Codice di procedura civile (italian)
CPCRM	- Codul de procedură civilă din Republica Moldova
C.J.	- Revista „Curierul Judiciar”
C.J.C.E.	- Curtea de Justiție a Comunităților Europene
C.J.U.E.	- Curtea de Justiție a Uniunii Europene
C.P.J.	- Culegere de practică judiciară
C.S.J.	- Curtea Supremă de Justiție
C.S.M.	- Consiliul Superior al Magistraturii
Cas.	- Curtea de Casație și Justiție a României
Cass. fr.	- Curtea de Casație franceză
col. civ.	- Colegiul civil
Convenție	- Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului)
dec. civ. (pen.)	- decizia civilă (penală)
dec.	- decizia
Dreptul	- Revista „Dreptul”
Ed.	- Editura
ed.	- ediția
H.C.M.	- Hotărârea Consiliului de Miniștri

H.G.	- Hotărârea Guvernului
<i>ibidem</i>	- în același loc
<i>idem</i>	- același autor
<i>infra</i>	- mai jos
Î.C.C.J.	- Înalta Curte de Casație și Justiție
J.C.P.	- Juris-classeur périodique
J.N.	- Revista „Justiția Nouă”
Jud.	- Judecătoria
Jur. Gen.	- Jurisprudența Generală
L.G.D.J.	- Librairie général de droit et de jurisprudence
L.P.	- Revista „Legalitatea Populară”
loc. cit.	- locul citat
M. Of.	- Monitorul Oficial al României, Partea I
n.a.	- nota autorului
n.n.	- nota noastră
NPCPC	- Nouveau Code de procédure civile (francez)
nr.	- numărul
O.G.	- Ordonanța Guvernului
O.U.G.	- Ordonanța de urgență a Guvernului
<i>op.cit.</i>	- opera citată
p.	- pagina
P.a.	- Pandectele alfabetice
P.R.	- Revista „Pandectele Române”
P.s.	- Revista „Pandectele săptămânale”
P.U.F.	- Presses Universitaires de France
parag.	- paragraful
<i>passim</i>	- în diverse locuri
Plen T.S.	- Plenul fostului Tribunal Suprem
R.D.C.	- Revista de drept comercial
R.R.D.	- Revista română de drept
R.R.A.	- Revista română de arbitraj
R.T.D. civ.	- Revue trimestrielle de droit civil
R.T.D. eur.	- Revue trimestrielle de droit européen
Recueil	- Recueil de la Jurisprudence de la Cour de Justice et du Tribunal de première instance
Rev. arb.	- Revue de l'arbitrage
S.C.J.	- Revista „Studii și cercetări juridice”
S.J.	- Revista „Săptămâna Juridică”
s.n.	- sublinierea noastră
secț. civ. propriet. intelect.	- secția civilă și de proprietate intelectuală
secț. civ.	- secția civilă
secț. com.	- secția comercială
secț. cont. adm.	- secția de contencios administrativ
secț. pen.	- secția penală
sent. civ.	- sentința civilă
sent. pen.	- sentința penală
supra	- mai sus

ș.a.	- și alții (altele)
T.M.B.	- Tribunalul municipiului București
Trib. Supr.	- Tribunalul Suprem
Trib.	- Tribunalul
Trib. jud.	- Tribunalul județean
U.J.	- Editura „Universul Juridic”
urm.	- următoarele
versus	- contra
vol.	- volumul
ZPO	- Zivilprozessordnung, Codul de procedură civilă german

Titlul I

Hotărârile judecătorești și căile de atac împotriva acestora

CAPITOLUL I HOTĂRÂREA JUDECĂTOREASCĂ

Secțiunea 1

Repere ale hotărârii judecătorești

1. Criteriile actului jurisdicțional;
2. Noțiunea de hotărâre judecătorească;
3. Categoriile de hotărâri judecătorești;
4. Hotărârile intermediare pronunțate în căile de atac

1. Criteriile actului jurisdicțional. Momentul culminant al „fenomenului judiciar” este considerat „actul jurisdicțional”, numit generic „hotărâre” și semnificând „rostirea dreptului” (*iuris dictio*). Aceasta, întrucât, în același timp, el este concluzia formulată la un demers având ca obiect o situație juridică litigioasă, cât și consacrarea unei stări de drept irevocabile prin forța ce este atașată actului sub denumirea „autoritatea lucrului judecat”¹.

Reprezintă acest act – „actul jurisdicțional” – o categorie autonomă, distinctă de toate celelalte? Actul jurisdicțional este un act autonom, distinct de celelalte acte juridice. Dar care este criteriul delimitativ al actului jurisdicțional, prin ce anume se particularizează acest act?

În pofida „venerabilității” lui și, aparent, a lesnicioasei lui apropieri, actul jurisdicțional încă își caută determinările incontestabile.

Remarcabilul și substanțialul efort doctrinar și jurisprudențial, având ca scop determinarea sau particularizarea actului jurisdicțional, pare să se fi cristalizat în trei concepții, ultima dintre acestea de factură eclectică²:

¹ H. Solus, R. Perrot, *Droit judiciaire privé.*, t. I, nr. 465, p. 426.

² Pe larg, a se vedea: H. Solus, R. Perrot, *op. cit.*, t. I, Sirey, Paris, 1961, nr. 468 și urm.; J. Vincent, S. Guinchard, *op. cit.*, nr. 75 și urm.; J. Héron, *op. cit.*, nr. 299 și urm., nr. 309 și urm.; L. Cadiet, *op. cit.*, nr. 308 și urm.; C. Bléry, *L'efficacité substantielle des jugements civils*, Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence, (L.G.D.J.), E.J.A., Paris, 2000, nr. 20 și urm.; O. Dubos, *Les juridictions nationales, juge communautaire*, Dalloz, 2001 nr. 8 și urm. Împreună, desigur, cu reperate bibliografice menționate în aceste lucrări. Doctrina noastră nu a evitat tema actului jurisdicțional – și nici nu putea să o evite, măcar pentru a marca sensul generic al noțiunii de hotărâre jurisdicțională – fie evocând criteriile actului jurisdicțional, fie chiar exprimând opțiuni. Bunăoară, a se vedea: V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. I, cit. *supra*, p. 27-31; I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, ed. 5, cit. *supra*, p. 521 și urm.

• Într-o primă concepție, criteriile actului jurisdicțional sunt „extrinseci” acestuia, interesând, pentru definirea sa, „calitatea autorului său”¹ (*criteriul procedural*). Având asemenea repere, actul jurisdicțional ar urma să fie definit ca act ce emană de la un organ judiciar, potrivit unei proceduri specifice, având ca scop oferirea de garanții destinatarilor actului. Suficient însă să spunem că această concepție nu rezolvă problema criteriilor actului jurisdicțional, ci doar o deplasează, întrucât: ar urma să se definească „autorul” actului – ca organ de „jurisdicție” – și să se selecteze „modalitățile de elaborare a actului”, modalități exclusive actului jurisdicțional, pentru a face apoi posibilă delimitarea acestuia de alte acte, provenind de la același autor și emise în cadrul unei proceduri, dar care nu sunt totuși „acte jurisdicționale”, ci simple acte de „administrație judiciară”;

• În cea de-a doua concepție, criteriile actului jurisdicțional sunt „intrinseci” acestuia, interesând, pentru definirea sa, *criteriul finalist*, adică eficacitatea lui specifică exprimată prin autoritatea lucrului judecat, precum și *criteriul material*, adică existența unui „litigiu” – patent sau latent – susceptibil de „tranzare” prin „rostirea dreptului” (*iuris dictio*). Numai că, pe de o parte, autoritatea lucrului judecat, conferită de altfel prin lege, califică *a priori* unele acte ca jurisdicționale, nu *a posteriori*, după emiterea actului, iar pe de alta, unele acte, deși jurisdicționale, nu sunt înzestrate cu autoritatea lucrului judecat². Existența unui „litigiu”, a unui „diferend juridic” nu este, de asemenea, premisa immanentă actului jurisdicțional, existând situații când instanța emite un act jurisdicțional în absența oricărui diferend între părți³.

• În fine, o altă concepție a rezultat prin combinarea unora dintre criteriile arătate, soluție de care – cum spunea un reputat doctrinar – „finalmente nu se poate scăpa”⁴. Dar care dintre acele criterii? Opțiunile – motivate, desigur – sunt diferite: „existența unui litigiu”, „fără de care o activitate jurisdicțională nu este de conceput”; „emiterea actului de un organism care are toate caracteristicile unei veritabile jurisdicții” și în

¹ Ni se pare sugestivă opinia potrivit căreia criteriul actului jurisdicțional este calitatea de „terț” a judecătorului, în raport cu cei interesați în cauză. Avându-și sorgintea în doctrina procesualist-civilă italiană, această idee a fost reafirmată de J. Héron, *op. cit.*, nr. 313.

² De exemplu, ordonanța președințială – incontestabil act jurisdicțional – nu are autoritate de lucru judecat asupra cererii privind fondul dreptului [art. 1001 alin. (2) C. pr. civ.]; ea are autoritate de lucru judecat numai în raport cu o altă cerere de ordonanță președințială, dacă nu s-au schimbat împrejurările de fapt care au justificat-o [art. 1001 alin. (1) C. pr. civ.] sau, mai corect și, poate, mai sugestiv spus, ea are o stabilitate *rebus sic stantibus* ori, după caz, până la rezolvarea fondului litigiului [art. 1001 alin. (3) C. pr. civ.].

³ Nu ne referim deocamdată la încheierile pronunțate în materie necontencioasă – obiect de controverse cât privește natura lor – dar, exemplificând, aducem în atenție incontestabile acte jurisdicționale, emise exclusiv pentru aplicarea corespunzătoare a legii, fără niciun suport litigios în privința lor: încheierea prin care se dispune, la cererea părților, conexarea pricinilor, realizându-se astfel o prorogare legală „directă” de competență; încheierea prin care, la cererea părților, se dispune suspendarea judecării; încheierea prin care, chiar în pofida voinței comune a părților, se admite cererea de abținere a unui judecător. S-ar putea însă spune că, în unele dintre aceste situații sau altele asemănătoare, există totuși un conflict între părți, iar incidentele rezolvate nu pot fi disociate de acel conflict. Interpretarea astfel, prin extrapolare, ni s-ar părea exagerată, întrucât starea conflictuală dintre părți a fost aplatizată prin chiar acordul lor și, oricum, ea nu avea nicio legătură cu înseși actele jurisdicționale emise de instanță în respectivele situații. Un alt exemplu va fi poate mai convingător: desfacerea căsătoriei pe baza acordului părților – art. 928 și urm. C. pr. civ.

⁴ G. Couchez, *Procédure civile*, Sirey, 1994, nr. 212, p. 153.

cadrul unei „proceduri de natură să protejeze pe cei interesați în cauză”¹; criteriul teleologic, fundat pe „scopul funcției jurisdicționale” și „coincidența între punctul de vedere material și cel formal”²; „autoritatea lucrului judecat”³; emiterea actului de un organ „specializat, independent și imparțial”⁴. Fără îndoială, fiecare dintre aceste criterii, cumulate, sunt de natură să configureze actul jurisdicțional. Unele însă rămân discutabile, punând sub semnul întrebării rezistența întregului eșafodaj argumentativ.

Dacă ar fi să ne înscriem numai pe filiera sorgintei romane a termenului „jurisdicțional”, atunci, având ca reper sintagma *iuris dictio*, am spune pur și simplu că actul jurisdicțional este actul care „rostește dreptul”. Ar rezulta, logic, că premisa majoră a unui posibil silogism ce-și propune conotația actului jurisdicțional este existența unui litigiu, *materia sententiae, lis ipsa*, urmat ineluctabil de răspunsul instanței, de statuarea ei, *iuris dictio*⁵. Dar, chiar abstracție făcând de unele „devieri” semantice, existența unui „litigiu”, a unui „diferend juridic”, susceptibil de „tranșare” prin „rostirea dreptului”, nu este în toate situațiile condiția apriorică și imanentă actului jurisdicțional. Dacă admitem – și credem că trebuie să admitem – ideea că actul jurisdicțional se realizează ca asemenea act și înăuntrul procedurilor necontencioase⁶, atunci între criteriile actului jurisdicțional nu-și află locul existența unui „litigiu”, a unui „diferend juridic” supus, așa-zicând, „chirurgiei judiciare”. Intervenția instanței este proteiformă, în raport cu ceea ce i s-a cerut, dar forma de obiectivare finală a acestei intervenții este mereu aceeași – actul jurisdicțional. El este emis nu pentru a „tranșa”, ci pentru a face posibilă aplicarea legii la o situație determinată⁷. În acest sens, ne apropiem de una dintre

¹ H. Solus, R. Perrot, *op. cit.*, nr. 481, p. 441.

² J. Vincent, S. Guinchard, *op. cit.*, nr. 161, p. 152.

³ R. Japiot, *Traité élémentaire de procédure civile et commerciale*, 2e éd., Paris, 1929, nr. 136 și urm.; M. Waline, *Traité élémentaire de droit administratif*, 6e éd., Sirey, 1952, p. 8.

⁴ R. Carré de Malberg, *Contribution à la théorie de l'État*, Paris, 1920-1922, t. 1, p. 268 și urm.; M. Waline, *op. cit.*, p. 8.

⁵ Nu totdeauna însă adagiile sau locuțiunile romane ne-au provenit în forma lor originală și mai ales cu sensul lor autentic, glosatorii făcând ei înșiși o operă „creatoare” și chiar „deformatoare”. Bunăoară, avatarurile celebrei expresii în materia „autorității” actului jurisdicțional – *res iudicata pro veritate accipitur* – sau cele ale adagiului *nemo censetur ignorare legem* – postulând una dintre cele mai contestabile prezumții irefragabile – o demonstrează cu prisosință. Sintagma *iuris dictio* pare să fi avut, de asemenea, un „destin istoric” sinuos: *ius dicere* din Roma antică neavând semnificația de acum – „rostirea dreptului”. În procedura formulară, pretorul nu judeca diferendul dintre părți, ci doar organiza procesul. (M. Humbert, *Institutions politiques et sociales de l'Antiquité*, 6e éd., Précis Dalloz, 1997, nr. 493).

⁶ Ce e drept, cu multă vreme în urmă, sintagma „jurisdicție necontencioasă” sau „jurisdicție grațioasă” a fost calificată ca improprietate de limbaj (În acest sens, a se vedea: E. Glasson, A. Tissier, R. Morel, *Traité théorique et pratique d'organisation judiciaire, de compétence et de procédure civile*, 3e éd., 1925-1936, t. I, nr. 11, p. 29 și 30). O *contradictio in terminis* înăuntrul acestor sintagme poate fi, într-adevăr, lesne sesizată, dar numai dacă ne abatem de la sensul original al termenilor *iuris dictio*.

⁷ S-ar părea că judecata arbitrală în echitate constituie o abatere notabilă de la aserțiunea că actul jurisdicțional face posibilă aplicarea legii. Dualitatea arbitrajului nu poate conduce, nici în opinia noastră, atașată altor opinii de autoritate, la concluzia că arbitrajul în echitate este o judecată în afara tuturor normelor sau abstracție făcând cu totul de aceste norme. Suficient să spunem că: clauza privind soluționarea litigiului în echitate nu poate să se refere decât la drepturi de care, „potrivit legii”, părțile pot să dispună; nici părțile, nici tribunalul arbitral nu pot ignora normele care interesează ordinea publică și bunele moravuri; chiar în prezența unei

opiniile exprimate în doctrina franceză, anume că „actul jurisdicțional este acel act emis de către un judecător, terț în proces, conform unei proceduri determinate, prin care, pe baza constatărilor făcute, se înlătură sau nu obstacolul ivit în activitatea sau în drepturile justițiabililor”¹, acest obstacol putând fi de natură legală – fără ca între părți să existe un litigiu – sau de natură privată². Astfel, pot fi cuprinse în categoria actelor jurisdicționale nu numai hotărârile – în sens larg – pronunțate în materie contencioasă, dar și cele în materie necontencioasă³, hotărârile pronunțate din oficiu⁴, hotărârile tribunalelor arbitrale pronunțate în echitate⁵, ca și cele date pe baza unui contract judiciar, îndeosebi a tranzacției⁶. N-ar face parte, evident, din categoria actelor jurisdicționale actele de administrație judiciară⁷. Așadar, exceptând aceste din urmă

asemenea clauze, arbitrii pot soluționa litigiul pe baza normelor de drept, motivând însă concordanța acestora cu exigențele echității; hotărârea pronunțată în echitate trebuie motivată și ea poate face obiectul acțiunii în anulare; tribunalul arbitral nu se poate pronunța *ultra petita*. Pe scurt, arbitrajul în echitate nu este un arbitraj *contra legem*, ci numai unul *infra legem* sau *praeter legem*. El face parte din sistemul reglementărilor având ca obiect arbitrajul, distingându-se doar prin „motivele” care articulează hotărârea (Mai pe larg, a se vedea: E. Loquin, *Arbitrage. Instance arbitrale. Arbitrage de droit et amiable composition*, în „Juris-Classes”, 1999, fasc. 1038, nr. 31 și urm., p. 8 și urm.; Idem, *L'amiable composition en droit comparé et international*, Litec, 1980, nr. 4 și urm)..

¹ C. Bléry, *op. cit.*, nr. 119 și nr. 50 și 51.

² *Ibidem*, îndeosebi nr. 51.

³ Natura jurisdicțională a hotărârilor pronunțate în materie necontencioasă a fost – și este – controversată, unii doctrinari contemporani încă atașându-se concepției clasice, în sensul căreia asemenea hotărâri n-ar fi acte jurisdicționale, esențialmente, întrucât nu există un litigiu (A se vedea, de exemplu: G. Couchez, *op. cit.*, nr. 216). Fie considerându-le „acte hibride”, la jumătatea drumului dintre actul administrativ și actul jurisdicțional (H. Solus, R. Perrot, *op. cit.*, t. I, nr. 484), fie considerându-le pur și simplu acte jurisdicționale (L. Cadiet, *op. cit.*, nr. 319; J. Héron, *op. cit.*, nr. 317), concepția clasică este tot mai larg abandonată. Într-adevăr, dacă acredităm ideea că nu litigiul este criteriul actului jurisdicțional, excluderea hotărârilor – a încheierilor (art. 534 C. pr. civ.) – în materie necontencioasă din categoria actelor jurisdicționale rămâne fără temei. Pe de altă parte, simbioza dintre procedura contencioasă și cea necontencioasă rezultă din aplicarea unor reguli procedurale similare, precum și din posibilitatea transformării uneia în cealaltă.

⁴ Bunăoară, în materie de divorț, cât privește încredințarea copiilor minori și stabilirea pensiei de întreținere, în materie de tutelă, de curatelă etc.

⁵ La cele deja arătate cu privire la hotărârile arbitrale în echitate, să mai adăugăm că, totuși, asemenea hotărâri se pronunță în legătură cu „drepturile subiective” ale părților.

⁶ Această problemă este mai complexă poate decât celelalte, întrucât actul judiciar intervine după rezolvarea litigiului pe calea tranzacției și ea poate fi atacată cu recurs numai „pentru motive procedurale” (art. 440 C. pr. civ.). Totuși, deși unele efecte se atașează convenției părților, altele decurg însă din titlul ce constată încheierea învoielii: actul instanței este acela care conferă tranzacției valoare autentică și tot acest act are forță executorie, făcând posibilă trecerea la executarea silită. Hotărârea de expedient sau „hotărârea convenită” nu este produsul voinței exclusive a părților. Instanța nu este un simplu receptacol al voinței părților exprimată prin tranzacție. Ea „verifică” condițiile de admisibilitate și de validitate ale acesteia, făcând apoi o „constatare” jurisdicțională cu privire la aceasta. Hotărârea de expedient este deci act jurisdicțional, dar, întrucât instanța nu „judecă”, nu „adaugă” nimic în cuprinsul dispozitivului hotărârii, aceasta nu are autoritate de lucru judecat. Oricum, nici existența litigiului, nici autoritatea lucrului judecat nu sunt criteriile actului jurisdicțional.

⁷ „Actele de administrație judiciară”, „actele judiciare de administrație”, „actele judiciare administrative” sau „actele administrative judiciare” – sintagmele sunt diferite de la un autor la

acte, cealaltă sunt jurisdicționale, indiferent dacă sunt sau nu înzestrate cu autoritatea lucrului judecat, indiferent dacă ele însele pot sau nu să facă obiectul unor căi de atac, indiferent dacă sunt sau nu titluri executorii.

Cu privire la definiția actului jurisdicțional, definiție la care – în esență – ne-am atașat, ne îngăduim totuși două observații: termenul „obstacol” nu ni se pare potrivit, îndeosebi prin referire la procedura necontencioasă, în cadrul căreia instanța, prin diversele acte pe care le săvârșește – atâtea câte i-au mai rămas – precum „încuviințarea” adopției, „declararea” dispariției sau a morții prezumate, omologarea unor acte, reconstituirea unor acte sau hotărâri, nu înlătură „obstacole” legale, ci împlinește exigențele impuse de lege pentru a asigura eficacitatea actului sau faptului; în cazul hotărârilor de expedient, date după ce s-a pus capăt litigiului prin tranzacția părților, nu se mai pune de asemenea problema înlăturării unor „obstacole”.

Așa fiind, amendând și întregind definiția dată, conchidem spunând că *actul jurisdicțional este actul emis de către o autoritate jurisdicțională, independentă și imparțială, conform unei proceduri determinate, prin care, pe baza constatărilor făcute, devine posibilă sau nu aplicarea legii la o situație determinată ori se conferă sau nu eficacitate juridică unor acte sau fapte.*

2. Noțiunea de hotărâre judecătorească. Într-unul dintre sensurile comune, termenul „hotărâre” semnifică dispoziția unei autorități. Acest sens poate fi apropiat și în limbajul juridic, hotărârea fiind actul de dispoziție al instanței¹.

Într-un sens foarte larg, hotărârea desemnează toate actele instanței adoptate în raporturile ei cu justițiabilii, indiferent dacă prin ele se tranșează sau nu un diferend juridic, un litigiu. Într-un asemenea sens, hotărârea cuprinde atât actele de dispoziție în materie contencioasă, cât și actele de dispoziție în materie necontencioasă, actele adoptate la sfârșitul judecății sau în cursul acesteia, actele prin care se tranșează o chestiune litigioasă sau se iau măsuri de administrație judiciară. Într-un asemenea sens, „hotărârea” are o semnificație mai largă decât cea a „actului jurisdicțional”, care implică două componente: *iuris dictio* – rostirea dreptului, tranșarea litigiului prin aplicarea regulii de drept – și *imperium* – exercitarea unei fracțiuni din puterea publică, puterea de a dispune de forța publică².

Într-un sens mai restrâns, hotărârea desemnează numai actul de dispoziție adoptat de instanță în materie contencioasă, indiferent dacă prin el instanța rezolvă chiar fondul litigiului sau numai un incident ivit în cursul judecății, un „litigiu accesoriu” și premergător față de cel principal. Un asemenea sens este confirmat prin prevederile art. 424 C. pr. civ., care, *grosso modo*, distinge între două categorii de „hotărâri”: a) Hotărârile prin care cauza este soluționată în primă instanță sau prin care aceasta se

altul – nu fac parte nici din categoria actelor emise în procedura contencioasă, nici din categoria celor emise în procedura necontencioasă. Unele privesc buna funcționare a serviciului public al justiției, altele privesc asigurarea bunei desfășurări a activității de judecată.

¹ Pentru unele dintre ideile și concluziile ce urmează, a se vedea, de asemenea, în ordinea logică a acestora: Al. Bénabent, *Jugement*, în „Répertoire de procédure civil”, t. III, Dalloz, 2000-2ème, mise à jour, nr. 1-611; R. Perrot, *Chose jugée*, în „Répertoire de procédure civil”, t. II, Dalloz, 2000-2ème, mise à jour, nr. 1-333.

² Clivajul acestor componente permite lesne să se distingă între judecători sau instanța judecătorească și arbitri sau tribunalul arbitral, ambele autorități de jurisdicție realizând componenta *iuris dictio*, dar numai instanța judecătorească dispunând și de *imperium*.

**Prof. univ. emerit dr. ION DELEANU
Valentin MITEA
Sergiu DELEANU**

**TRATAT
de
PROCEDURĂ CIVILĂ**

Volumul III

Noul Cod de procedură civilă

**Universul Juridic
București
-2013-**

SIGLE ȘI ABREVIERI

alin.	- alineat
<i>apud</i>	- citat după
art.	- articol
B. Of.	- Buletinul Oficial, Partea I
B.C.	- Revista „Buletinul Casației”
B.C.A.	- Revista „Buletinul Curților de Apel”
B.J.	- Buletinul Jurisprudenței, baza de date, Ed. C.H.Beck
C.A.C.I.	- Curtea de Arbitraj Comercial Internațional
C. civ. fr. (it.), (g.)	- Codul civil francez, (italian), (german)
C. civ.	- Codul civil
C. com.	- Codul comercial
C. fam.	- Codul familiei
C. muncii	- Codul muncii
C. pen.	- Codul penal
C. pr. civ.	- Codul de procedură civilă
C. pr. pen.	- Codul de procedură penală
c.	- contra
C.A.	- Curtea de Apel
C.A.B., B.J.	- Curtea de Apel București, Buletinul Jurisprudenței
C.D.	- Culegere de decizii
C.D.H.	- Culegere de decizii și hotărâri
C.E.D.O.	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CPCI	- Codice di procedura civile (italian)
CPCRM	- Codul de procedură civilă din Republica Moldova
C.J.	- Revista „Curierul Judiciar”
C.J.C.E.	- Curtea de Justiție a Comunităților Europene
C.J.U.E.	- Curtea de Justiție a Uniunii Europene
C.P.J.	- Culegere de practică judiciară
C.S.J.	- Curtea Supremă de Justiție
C.S.M.	- Consiliul Superior al Magistraturii
Cas.	- Curtea de Casație și Justiție a României
Cass. fr.	- Curtea de Casație franceză
col. civ.	- Colegiul civil
Convenție	- Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului)
dec. civ. (pen.)	- decizia civilă (penală)
dec.	- decizia
Dreptul	- Revista „Dreptul”
Ed.	- Editura
ed.	- ediția

H.C.M.	- Hotărârea Consiliului de Miniștri
H.G.	- Hotărârea Guvernului
<i>ibidem</i>	- în același loc
<i>idem</i>	- același autor
<i>infra</i>	- mai jos
Î.C.C.J.	- Înalta Curte de Casație și Justiție
J.C.P.	- Juris-classeur périodique
J.N.	- Revista „Justiția Nouă”
Jud.	- Judecătoria
Jur. Gen.	- Jurisprudența Generală
L.G.D.J.	- Librairie général de droit et de jurisprudence
L.P.	- Revista „Legalitatea Populară”
loc. cit.	- locul citat
M. Of.	- Monitorul Oficial al României, Partea I
n.a.	- nota autorului
n.n.	- nota noastră
NPCPC	- Nouveau Code de procédure civile (francez)
nr.	- numărul
O.G.	- Ordonanța Guvernului
O.U.G.	- Ordonanța de urgență a Guvernului
<i>op.cit.</i>	- opera citată
p.	- pagina
P.a.	- Pandectele alfabetice
P.R.	- Revista „Pandectele Române”
P.s.	- Revista „Pandectele săptămânale”
P.U.F.	- Presses Universitaires de France
parag.	- paragraful
<i>passim</i>	- în diverse locuri
Plen T.S.	- Plenul fostului Tribunal Suprem
R.D.C.	- Revista de drept comercial
R.R.D.	- Revista română de drept
R.R.A.	- Revista română de arbitraj
R.T.D. civ.	- Revue trimestrielle de droit civil
R.T.D. eur.	- Revue trimestrielle de droit européen
Recueil	- Recueil de la Jurisprudence de la Cour de Justice et du Tribunal de première instance
Rev. arb.	- Revue de l'arbitrage
S.C.J.	- Revista „Studii și cercetări juridice”
S.J.	- Revista „Săptămâna Juridică”
s.n.	- sublinierea noastră
secț. civ. propriet. intelect.	- secția civilă și de proprietate intelectuală
secț. civ.	- secția civilă
secț. com.	- secția comercială
secț. cont. adm.	- secția de contencios administrativ
secț. pen.	- secția penală
sent. civ.	- sentința civilă
sent. pen.	- sentința penală

supra	- mai sus
ș.a.	- și alții (altele)
T.M.B.	- Tribunalul municipiului București
Trib. Supr.	- Tribunalul Suprem
Trib.	- Tribunalul
Trib. jud.	- Tribunalul județean
U.J.	- Editura „Universul Juridic”
urm.	- următoarele
versus	- contra
vol.	- volumul
ZPO	- Zivilprozessordnung, Codul de procedură civilă german

Titlul I

Executarea silită

CAPITOLUL I CONSIDERAȚII GENERALE

Secțiunea 1

Normele, modalitățile și formele executării silite

1. Preliminarii;
2. Semnificația termenului „executare silită”;
3. Natura juridică a executării silite;
4. Normele cu privire la executarea silită;
5. Modalitățile și formele executării silite

1. Preliminarii. Astfel cum a precizat Curtea Europeană¹, în sensul prevederilor art. 6 parag. 1 din Convenția europeană, „dreptul de acces la justiție” rămâne iluzoriu dacă ordinea juridică internă a unui stat contractant îngăduie ca o hotărâre judiciară definitivă și obligatorie să rămână inoperantă în detrimentul unei părți. Executarea unei hotărâri trebuie considerată ca făcând parte integrantă din „proces”². Este responsabilitatea fiecărui stat contractant „să creeze un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin”, astfel încât „într-un stat care respectă preeminența dreptului”, hotărârile să fie efectiv puse în executare și „într-un termen rezonabil”³. Atunci când partea a obținut printr-o procedură judiciară o creanță contra statului, nu i se poate cere să angajeze o altă procedură, de executare

¹ A se vedea considerentele Hotărârii din 18 noiembrie 2004, în afacerea *Zazanis și alții c. Greciei*. A se vedea, de asemenea, Hotărârea din 1 martie 1997, în cauza *Hornsby c. Greciei*, sau Hotărârea din 11 decembrie 2003, în cauza *Karahalios c. Greciei*. Mai recent, Hotărârea în cauza *Ruianu c. României* (M. Of. nr. 1.139 din 2 decembrie 2004).

² Mai recent, a se vedea Hotărârea C.E.D.O. din 12 octombrie 2006, în cauza *Ioachimescu c. României*. Acum, această aserțiune a devenit axiomă. Cândva, cu multă vreme în urmă, sub influența și a doctrinei epocii, s-a considerat că urmărirea silită nu este un proces, nu este o judecată. (A se vedea, bunăoară: Trib. Ilfov, sent.nr. 308/1921, P.R., 1923, p. 47). Totuși, ni se pare excesiv să se afirme *sine modo* că toate actele de executare ale unei hotărâri judecătorești sunt „acte jurisdicționale”. (În acest sens s-a pronunțat O. Puie, *op. cit.*, Dreptul nr. 6/2007, p. 124). Unele sunt pur și simplu „fapte materiale” sau „operațiuni tehnico-materiale” și, oricum, de regulă, actele de executare sunt săvârșite de executorul judecătoresc, care nu este „organ de jurisdicție”. Nu trebuie confundată executarea silită cu contestația la executare.

³ Bunăoară, Hotărârea C.E.D.O. din 15 martie 2007, în cauza *Schrepler c. României*.

silită, pentru recuperarea creanței;¹ o autoritate a statului nu poate pretexta lipsa de resurse pentru a nu onora o datorie a sa², stabilită printr-o hotărâre judecătorească;³ dacă se poate admite intervenția statului într-o procedură de executare a unei hotărâri judecătorești, o asemenea intervenție nu poate avea drept consecință „împiedicarea, invalidarea, întârzierea excesivă a executării, nici repunerea în discuție a fondului litigiului”⁴. În fine, Curtea a ținut să precizeze că în fața ei răspunde statul, nu agentul execuțional, pentru prejudiciul creat părții prin nepunerea în executare a hotărârii ori prin executarea ei în afara unui termen rezonabil. Și statul răspunde inclusiv pentru „prejudiciul moral” cauzat părții.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru completarea și modificarea Codului de procedură civilă a cuprins în spațiul comandamentelor ei și reglementările de sub titlul „Despre executarea silită”⁵. Fără a-și fi propus reconsiderarea substanțială și cuprinzătoare a reglementărilor în materie, legea le-a completat și le-a modificat, sub unele aspecte, asigurând astfel, într-o oarecare măsură, și între altele, simplificarea procedurii de urmărire silită, celeritatea acestei proceduri, sistematizarea reglementărilor, actualizarea lor, accentuarea eficienței reglementărilor, conceptualizarea mai adecvată și tranșarea legislativă a unora dintre controversele doctrinare și jurisprudențiale, inclusiv prin complinirea lacunelor în reglementare. Astfel cum s-a precizat⁶, obiectivele care au fost avute în vedere au fost, în principal, următoarele: creșterea rolului și a răspunderii executorului judecătoresc; degrevarea instanței de executare, concomitent cu sporirea posibilității acesteia de a controla eficient și real legalitatea tuturor actelor de executare; reglementarea unitară a contestației la executare; reglementarea unitară a eliberării sau distribuirii sumei realizate prin executarea silită; reglementarea expresă a întoarcerii executării; simplificarea procedurilor de executare silită; scurtarea unor termene etc. S-a realizat, astfel, o reglementare unitară și coerentă de drept comun⁷.

¹ Hotărârea C.E.D.O. din 12 octombrie 2006, *cit. supra*.

² Hotărârea C.E.D.O. din 6 septembrie 2005, în cauza *Săcăleanu c. României*.

³ *Ibidem*. Pentru o reglementare anacronică, validată totuși ca fiind constituțională, a se vedea fostele prevederi ale O.G. nr. 22/2002 și Decizia Curții Constituționale nr. 17/2007 (M. Of. nr. 118 din 16 februarie 2007), împreună cu observațiile critice ale lui C.-L. Popescu, Comentariu la Hotărârea C.E.D.O. din 6 septembrie 2005, în cauza *Săcăleanu c. României*, în C.J. nr. 11/2005, p.28-31; *Idem*, Comentariu la Decizia Curții Constituționale nr. 17/2007, în C.J. nr. 3/2007, p. 2 și 3. Precizăm că prin Legea nr. 110/2007 (M. Of. nr. 300 din 5 mai 2007), prevederile art. 1-4 din O.G. nr. 22/2002 au fost modificate corespunzător. (Din păcate însă, iarăși, abia după condamnarea statului român de către instanța europeană).

⁴ Hotărârea C.E.D.O. din 31 mai 2007, în cauza *Maria Peter ș.a. c. României*

⁵ A se vedea: V.M. Ciobanu, G. Boroi, M. Nicolae, *Modificările aduse Codului de procedură civilă prin O.U.G. nr. 138/2000 (III)*, în Dreptul, nr. 4/2001, p. 3 și urm.

⁶ *Ibidem*, p. 3 și 4.

⁷ Reglementări speciale continuă însă să existe. Bunăoară: Codul de procedură fiscală, aprobat prin O.G. nr. 92/2003 (M. Of. nr. 941 din 29 decembrie 2003), republicat în M. Of. nr. 513 din 31 iulie 2007, modificat și completat prin: O.G. nr. 47 din 28 august 2007; O.U.G. nr. 19 din 27 februarie 2008; O.U.G. nr. 192 din 25 noiembrie 2008 abrogată de O.U.G. nr. 226 din 30 decembrie 2008; Legea nr. 52 din 1 aprilie 2009; O.U.G. nr. 34 din 11 aprilie 2009; Rectificarea nr. 34 din 11 aprilie 2009; O.U.G. nr. 46 din 13 mai 2009; Legea nr. 194 din 27 mai 2009; Legea nr. 324 din 20 octombrie 2009; O.U.G. nr. 39 din 21 aprilie 2010; O.U.G. nr. 54 din 23 iunie 2010; O.U.G. nr. 88 din 29 septembrie 2010; O.U.G. nr. 117 din 23 decembrie 2010; Legea nr. 287 din 28 decembrie 2010; Legea nr. 46 din 4 aprilie 2011; O.U.G. nr. 35 din 30 martie 2011;

Prin Legea nr. 219/2005 pentru aprobarea O.U.G. nr. 138/2000 unele texte din reglementarea existentă au fost reiterate [art. 371² alin. (3), art. 399 alin. (1), art. 516 alin. (1) pct. 8, art. 564 alin. (1), art. 591 alin. (2), art. 597, art. 673⁸, art. 673⁹ C. pr. civ.], altele au fost completate [art. 373¹ alin. (2), art. 373³ alin. (2), art. 399 alin. (2), art. 401 alin. (2), art. 403 alin. (4), art. 405 alin. (1), art. 460 alin. (1), art. 516 alin. (1) C. pr. civ.].

Prin Legea nr. 459/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă¹, materia executării silite a fost din nou amendată, în esență, pentru accentuarea eficientizării procedurii de executare silită și pentru asigurarea celerității acesteia.

Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor² a adus, și ea, unele modificări în materia procedurii execuționale, fiind un preambul pentru celelalte, mai numeroase, pe care avea să le propună Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă³ (într-un limbaj mai convențional, „Noul Cod de procedură civilă”), cu modificările care i-au fost aduse prin Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.⁴

Tocmai aceste din urmă reglementări alcătuiesc domeniul de analiză - sau, mai onest și mai potrivit spus, al unei încercări de analiză - al lucrării de față, autorii propunând o reexaminare a domeniului executării silite din perspectiva Codului de procedură civilă intrat în vigoare la data de 1 februarie 2013. Nu s-a omis, în această analiză, nici aducerea în atenție a câtorva dintre substanțialele și cuprinzătoarele demersuri doctrinare dedicate executării silite în reglementarea ce-i era consacrată anterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă, și care, cel puțin din perspectiva constantelor - nu puține - ce au răzbătut în noua reglementare, și-au menținut în bună măsură actualitatea.

2. Semnificația termenului „executare silită”. Sintagma „executare silită” evocă ea însăși conotațiile esențiale, determinante ale acestui concept: silirea celui obligat printr-o hotărâre judecătorească sau printr-un alt titlu executoriu să-și îndeplinească prestația, atunci când el nu se asociază voluntar la realizarea dreptului recunoscut prin acel titlu. Astfel cum s-a spus, „urmărirea silită este procedura prin mijlo-

Legea nr. 126 din 20 iunie 2011; Decizia nr. 536 din 28 aprilie 2011; O.G. nr. 29 din 31 august 2011; O.G. nr. 30 din 31 august 2011; Legea nr. 188 din 24 octombrie 2011; O.G. nr. 2 din 25 ianuarie 2012; O.U.G. nr. 24 din 6 iunie 2012; Legea nr. 126 din 12 iulie 2012; O.G. nr. 16 din 23 august 2012; O.U.G. nr. 47 din 1 septembrie 2012; Legea nr. 162 din 4 octombrie 2012; O.U.G. nr. 84 din 12 decembrie 2012; Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței cuprinde și unele norme privind executarea silită. Între reglementările speciale în materie, aducem în atenție și faptul că, prin Titlul VII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și pentru unele măsuri adiacente (M. Of. nr. 653 din 22 iulie 2005), pentru asigurarea resurselor financiare necesare acordării de despăgubiri s-a înființat organismul de plasament în valori mobiliare denumit Fondul „Proprietatea”. Instanța europeană a constatat în repetate rânduri ineficiența acestei soluții legislative. (Mai recent, a se vedea: Hotărârea C.E.D.O. din 8 martie 2007, în cauza *Gabriel c. României*, par. 31; Hotărârea C.E.D.O. din 8 martie 2007, în cauza *Florescu c. României*, par. 32; Hotărârea C.E.D.O. din 8 martie 2007, în cauza *Weigel C. României*, par. 36). Prin O.U.G. nr. 81/2007 (M. Of. nr. 446 din 29 iunie 2007) s-a adus modificările și completările corespunzătoare, îndeosebi prin noua formă a art. 2 și 3 din Legea nr. 247/2005.

¹ Legea a fost publicată în M. Of. nr. 994 din 13 decembrie 2006.

² Publicată în M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010.

³ Publicată în M. Of. nr. 485 din 15 iulie 2010.

⁴ Publicată în M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012. Noul Cod de procedură civilă a fost republicat în M. Of. nr. 545 din 3 august 2012.

cirea căreia creditorul, titular al dreptului recunoscut printr-o hotărâre judecătorească sau printr-un alt titlu executoriu, constrânge – cu concursul organelor de stat competente – pe debitorul său, care nu-și execută de bunăvoie obligațiile decurgând dintr-un asemenea titlu, de a și le aduce la îndeplinire, în mod silit¹. Ar rezulta, astfel, o viziune maniheistă: „bun debitor” și „rău debitor”. Realitatea este, însă, mai nuanțată: executarea forțată nu este decât un substitut imperfect al executării voluntare și între aceste două extreme s-ar afla „plata celui resemnat”, obținută prin efectul presiunii psihologice, mai mult sau mai puțin puternică, asupra debitorului, pentru a-l incita să-și execute datoria².

Îndeobște, titlul executoriu îl constituie o hotărâre judecătorească. Dar cel ce a acționat în judecată printr-o acțiune în „realizarea” dreptului ori pentru „satisfacerea” unui interes legitim nu se va putea considera, în termeni reali, un îndreptățit, în raport cu dreptul sau cu interesul său, decât atunci când, efectiv, dreptul a fost realizat ori interesul a fost satisfăcut. Constrângerea judiciară, ca substitut la refuzul executării de bunăvoie a titlului executoriu, apare astfel ca fiind, de cele mai multe ori, condiția iminentă a unei desăvârșite judecăți. În acest sens, art. 622 alin. (2) C. pr. civ. arată că „în cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, aceasta se aduce la îndeplinire prin executare silită (...)”, iar la alin. (3) al aceluiași articol se adaugă că „executarea silită are loc în oricare dintre formele prevăzute de lege, simultan sau succesiv, până la realizarea dreptului recunoscut prin titlul executoriu (...)”.

3. Natura juridică a executării silite. Opinia, îndeajuns de întreținută cândva, în sensul căreia, indistinctiv, urmărirea sau executarea silită ar fi o activitate administrativă, credem că poate fi considerată revolută³. Primul și – în opinia noastră – cel mai edificator reper al caracterului jurisdicțional al executării silite îl constituie tocmai faptul că, în lipsa concursului voluntar din partea debitorului, a trebuit să se treacă la „silirea” acestuia – la constrângerea lui judiciară –, în condițiile în care natura contencioasă a raportului dintre părți este încă întreținută, după încheierea primei faze a procesului civil. Este adevărat că, în ambianța noii reglementări, executorul judecătoresc poate fi figura centrală a executării silite. Numai că actele și faptele de executare silită, prin mijloace specifice, sunt supuse controlului instanței judecătorești. Ea rezolvă contestațiile împotriva oricărui act de executare, care se judecă cu „procedura prevăzută pentru judecata în primă instanță” – art. 716 alin. (1) C. pr. civ.⁴ Hotărârea cu privire la

¹ S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *op. cit.*, I, p. 13; V.M. Ciobanu, G. Boroș, M. Nicolae, *op. cit.*, Dreptul nr. 4/2001, p. 3 și urm. Pentru unele reperi de drept comparat, a se vedea, de asemenea: G. Wiederkehr, D. D’Ambra, *Exécution des jugements et des actes*, în „Répertoire de procédure civile”, t. III, Dalloz, 2000-2ème mise à jour, nr. 1-219.

² R. Perrot, Ph. Théry, *op. cit.*, nr. 49, iar pe larg nr. 56 și urm.

³ Pentru o largă și substanțială analiză, a se vedea E. Herovanu, *Teoria executării silite – cercetări în domeniul problemelor ei fundamentale* -, Ed. Librăriei „R. Cioflec”, București, 1942, p. 7 și urm. Chiar în condițiile în care a crescut rolul și răspunderea executorului judecătoresc, executarea silită – ca parte a procesului civil - rămâne inevitabil sub controlul instanței judecătorești, iar în fața instanței europene răspunderea revine statului, nu executorului judecătoresc.

⁴ În sensul prevederilor art. 719 alin. (7) C. pr. civ., în cazul în care constată refuzul nejustificat al executorului de a primi ori de a înregistra cererea de executare silită sau de a îndeplini un act de executare silită ori de a lua orice altă măsură prevăzută de lege, instanța de executare va putea obliga executorul, prin aceeași hotărâre, la plata unei amenzi judiciare de la 1.000 lei la 7.000 lei, precum și, la cererea părții interesate, la plata de despăgubiri pentru paguba astfel cauzată.

contestație poate fi atacată, după caz, numai cu apel, sau, după caz, în condițiile dreptului comun – art. 717 alin. (1) C. pr. civ.; dacă contestația vizează un titlu executoriu ce nu emană de la un organ de jurisdicție, se pot invoca în contestație apărări de fond împotriva titlului executoriu, atunci când legea nu prevede în acest scop o altă cale¹; instanța dispune întoarcerea executării și, la cerere, restabilirea situației anterioare acestuia – art. 722 C. pr. civ.; instanța pronunță încheierea cu privire la ultimul act de executare. Așa fiind, tot ce s-ar putea spune – mai ales în considerarea unor reglementări speciale² - este că latura administrativă precumpănește, fără însă ca această latură să se manifeste în exclusivitate³. În mod corect și necesar, instanța a fost despovărată de operațiunile administrative ale executării silită, ea rămânând însă să înlăture sau să corecteze impedimentele ori excesele de executare⁴, actuala reglementare păstrând, sub acest aspect, caracteristicile celei precedente.

4. Normele cu privire la executarea silită. Principalele norme care reglementează executarea silită a hotărârilor judecătorești și altor titluri executorii se regăsesc în Cartea a V-a a Codului de procedură civilă, denumită „Despre executarea silită”. Reglementările cuprinse în această carte alcătuiesc dreptul comun al executării silită, oferind, așadar, normele generale în raport de care se verifică limitele de acțiune ale unor eventuale legi (norme) cu caracter special. Trimit la o astfel de concluzie dispozițiile art. 2 C. pr. civ., care, afirmând aplicabilitatea generală a Codului de procedură civilă, stabilesc că dispozițiile acestuia „constituie procedura de drept comun în materie civilă”, precum și că „... dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare.”

Este util să remarcăm, în acest context, și prevederile art.3 C. pr. civ. („În materiile reglementate de prezentul cod, dispozițiile privind drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și prezentul cod, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care prezentul cod conține dispoziții mai favorabile.”), precum și pe cele ale art. 4 C. pr. civ., acestea din urmă statuând principiul aplicării prioritare a dreptului Uniunii Europene: „În materiile reglementate de prezentul cod, normele obligatorii ale dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau de statutul părților”. Complementar și concordant, art. 631 C. pr. civ., prin prevederile alineatului (2), reafirmă că dispozițiile cuprinse în Cartea a V-a a Codului de procedură civilă „...constituie dreptul comun în materie de executare silită, indiferent de izvorul sau de natura obligațiilor cuprinse în titlul executoriu ori de calitatea juridică a părților.”

¹ În același sens, art. 172 alin. (3) C. pr. fisc., republicat.

² Bunăoară, Codul de procedură fiscală, republicat în M. Of. nr. 863 din 26 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare.

³ Unele proceduri execuționale sunt – cum le numea E. Herovanu – adevărate „procese de execuție”. Bunăoară, executarea silită a unei obligațiuni de a face sau de a nu face (art. 580² – 580⁵ C. pr. civ.).

⁴ În sensul doctrinei, „fie că aplică legea, constatând existența unui drept sau a unei situații juridice, fie că o aplică organizând cu mijloace coercitive realizarea dreptului recunoscut dar nesatisfăcut, judecătorul îndeplinește una și aceeași funcție publică, nu două funcțiuni diferite. Așa că atât într-un caz, cât și în celălalt, faptele sale sunt și rămân acte jurisdicționale, nimic altceva” (E. Herovanu, *op. cit.*, p. 8 și 9).

Sub aspectul actelor normative speciale care conțin, într-o mai mare sau mai mică măsură, reglementări aparținând procedurii execuționale civile, vom menționa aici doar Codul de procedură fiscală¹, socotind că în actuala conjunctură normativă (marcată, la nivel execuțional, de tandemul alcătuit din dispozițiile art. 623 și 625 alin. (2) C. pr. civ., în raport de care, în afara executorului judecătoresc, singurul organ de executare „îngăduit” este executorul fiscal), acesta se detașează ca importantă. Nu oitem însă a semnaliza că există un număr încă important de acte normative care interferează cu executarea silită. În ce le privește pe acestea, evocăm doar, cu valoarea unui avertisment asupra (in)actualității lor, prevederile art. 93 din Legea nr. 76/2012 care, în partea lor finală, afirmă că la data intrării în vigoare a Codului de procedură civilă se abrogă „orice dispoziții contrare, chiar dacă sunt cuprinse în legi speciale”.

Într-un alt plan, acela al aplicării în timp a legii de procedură, o dispoziție legală care, în considerarea importanței ei, se cuvine a fi remarcată este cea cuprinsă în art. 24 C. pr. civ., întregită cu aceea menționată în cuprinsul art. 25 alin. (1) C. pr. civ.: conform primului text de lege evocat, dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare, adică, altfel spus [art. 25 alin. (1) C. pr. civ.], „Procesele în curs de judecată, precum și executările silite începute sub legea veche rămân supuse acelei legi.”

Se consacră astfel, între limitele arătate, ultraactivitatea legii vechi inclusiv în materia executării silite, intenția legiuitorului fiind, din rațiuni legale de asigurarea previzibilității legii, aceea de a nu surprinde părțile din procesele și executările silite aflate încă în desfășurare la data intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă cu o schimbare masivă a regulilor procedurale aplicabile acestora.

Principiul aplicării imediate a legii noi ajunge, astfel, să aibă o acțiune mai limitată decât anterior (când legea nouă de procedură se aplica inclusiv judecăților și executărilor civile aflate în curs), el rămânând, după cum s-a văzut, incident doar în cazul proceselor și executărilor silite începute după intrarea în vigoare a legii noi de procedură.

Astfel organizată legal, aplicarea în timp a legii de procedură civilă va obliga, în practică, la un plus de atenție, dovedindu-se necesar să fie identificate executările silite începute sub legea veche, respectiv a acelor începute sub legea nouă, pentru a se putea determina, cu grijă pentru evitarea confuziilor și interferențelor, legea aplicabilă.

Sub aspectul clasificării lor, precizăm că, în principiu, normele având ca obiect executarea silită sunt ordonate potrivit aceluiași criterii ca și cele avute în vedere la clasificarea normelor de procedură în general: a) Dacă avem în vedere sfera de aplicare a respectivelor norme, distingem între *normele generale* și cele *speciale*; b) Dacă avem în vedere criteriul obiectului de reglementare, avem a distinge între *norme de organizare*, *norme de competență* și *norme de procedură propriu-zisă*; c) În raport cu obligativitatea lor, distingem între *norme imperative* și *norme dispozitive*. (În cazul nerespectării primelor norme, sancțiunea este, după caz, nulitatea absolută sau decăderea; în cazul ignorării unor norme dispozitive, sancțiunea este nulitatea relativă). Clasificarea normelor execuționale interesează mai ales sub acest din urmă aspect, al sancțiunilor care pot interveni în cazul încălcării lor. Sunt norme imperative, protejate prin sancțiunea nulității absolute, normele de organizare, unele dintre normele de

¹ Republicat în M. Of. nr. 513 din 31 iulie 2007. Actul normativ a suferit, în timp, modificări și completări.